

24

NÔNG-CÔ MIN-DÂM

21 juin 1917

THƯỢNG DÂNG DƯỢC PHÒNG G. RENOUX

NHÚT HẠNG BÀO-TẾ-SU

Ở ngang nhà hát Tây.— Saigon

Tiệm cù của ông HOLBÉ và RENOUX

Y-khoa dược liệu dù thử

Vật liệu để bào chè thuốc

Vật liệu để dùng chụp hình

Đồ tiện dụng cho người Langsa và người ngoại-quốc

Đồ phụ tùng cho nhà bào chè thuốc

Đồ phụ tùng về máy chụp hình

Kiên và giấy để chụp hình

Đồ để dùng bo rít

Dầu thơm thương hạng dù thử

Dầu măng (Bạc-hà) thương hạng

Thuốc nước hiệu R. để dùng mà bỏ nha-phiên của ông Holbé chè ra.

Như vị nào có mua thuốc của Thượng-dâng Dược-phòng G. Renoux thì phải nài cho có cái nhẫn hiệu Xích-long (con rồng đỏ).

P. S.—Nếu vị nào có gởi thư xin, thì nhà Thượng-dâng Dược-phòng G. Renoux sẽ gởi cho không một cuốn Dược-tá-hán-lực-biển có chỉ rõ cách dùng các thứ thuốc.

Saigon, Imp. Commerciale, C. ARDIN ET FILS.

Le Gérant: NGUYỄN-CHÁNH-SẮT.

Bottle 1500 cc.

Nguyễn Chánh Sắt

NÔNG-CÔ MIN-DÂM

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

農 賈 茗 談

ĐỊNH GIÁ BẢN TRONG CỘI ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm.....	5 \$ 00
Sáu tháng.....	3 \$ 00
Hai sáu.....	0 \$ 15
ABONNEMENTS France et Colonies	
Un an.....	50fr.00
Six mois.....	32 fr. 00
Les abonnements sont payables d'avance	

Mỗi tuần đăng báo ngày thứ năm

NĂM THỨ 16
28 Juin 1917

Số 22

Ngày mồng 10 tháng
tám, năm Bính-Tị

Chỉnh chủ bút:
NGUYỄN-CHÁNH-SẮT
Chữ nhôm:
F. CANAVAGGIO
Chữ sét:
THÁI-ĐÌ-SƠN

Direction, Rédaction et Administration:
43, rue Hamelin. SAIGON.

PUBLICITÉ

ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES
La ligne de bordes de large... 14 50
Le décompte des lignes est calculé à
raison de 3 au centimètre suivant les
caractères employés.
Pour les annonces commerciales ou
traite à part.

KAO BAO

Những lời rao báo về việc thương mài,
xin gửi thư, hoặc đến tại Biên-quan mà
thương nghiệp.

MỤC LỤC

- 1* Biên-quan các hạch.
- 2* Tờ Châu-tri.
- 3* Thời cuộc tòng luân.
- 4* Bóng cờ tam sắc.
- 5* Hội Tu-cấp phong Viễn-dông.
- 6* Hí tia.
- 7* Đại-phi pháp lê nghi.
- 8* Lời đoàn Tiên-tri.
- 9* Thủ giặc tên vua.
- 10* Đông-dương thời sự.
- 11* Kim bằng đế danh.
- 12* Hải-hàng.
- 13* Núi-giới chung.
- 14* Trinh-nâm tên thuyền.
- 15* Ký giử Lưu-kim-Binh.
- 16* Nhàn-dâm.
- 17* Tùy-Kieu gili nghĩa.
- 18* Nghĩa khí tình si.
- 19* Lời cao Samy Ramu xe hơi.
- 20* Các lời rao thương mài.

Kinh thành công Quí-vi đồng rõ : Tài, tài lập
tập khôn Con Bầu bồng đồng và bồn đồng, con
đầu thương và con đầu cá sấu, hoặc ngày tháng
(Datuars et numéraires automatiques). Quí-vi
mùa đồng thứ sáu xin làm được vua, và sau đó
rất sớm ra sự thiện thành trong ái của Quí-vi.
TANG-VAN-PHA.

NHÀ CỔ MICHEL.

L. CAFFORT kinh nghiệp

Đường Catinat, mâm bài số 32, 34, 36, 38 — Saigon

SUNG BẢN CHIM

KHÍ GIẢI, THUỐC BẢN BU THỦ. Bố phụ tùng sún bẩn.

Trong máy dập hiệu « ALVION » và hiệu « Sennix » (nhà Caffort đại diện cho hai hiệu này ở Nam-kỳ). Bố phụ tùng xe máy dập (là vỏ xe, ruột xe, đèn, ống thép, vân vân).

BỘ NỮ TRANG, 44 trang lụ và đồ bồng bạc, đồng hồ đũa thư, đồng hồ trai, quà
hiệu « LAR ».

Chuyển đổi cũ, mớ-đai, mớ-đai-đóng cho người Annam dùng. Vàng đỗ có giấy làm
thường 55 Carat.

GIÁ KẼ LẠM, ĐI TIỆM BÌ KÍP !

Sẽ gửi vào Lực-chiều cách mươi lăm

大業房
DÔ-TÂI-SÀNH DAI-DƯỢC-PHÒNG

26 rue Gia-long, 26.—CHOLON.

Tiệm trồng răng

Tại tiệm tôi có trồng răng, và bịch răng
bằng vieng, mức tiền không lão mà giá rõ
lilar.— Tại bốn-hiệu cũng có bán dù các
thứ thuốc như mấy nhà thuốc lớn của

Langsa và dù các hiệu của các nhà thuốc
danh tiếng bên Tàu, bồn-bapon cũng có
bảo chổ nhiều thứ thuốc rất hay. Lực-
chiều chư vị có muối mua, thi xin gởi theo
đến, tôi sẽ gởi contre remboursement
cho chặng sai.

DÔ-TÂI-SÀNH DAI-DƯỢC-PhÒNG,
cần-khái.

TRÂN-LONG 啓**TIỆM ĐÓNG GHÈ MÁY**

ROTINIER

Réparation de Raquettes

Rue Turc, n° 14

SAIGON

Tiệm tôi lập ra đã hơn 16 năm rồi,
ròng có một nghề làm ghè máy theo kiểu
Hồng-kông, ghè dài, ghè dưa, ghè ngồi
lên có nhà có, dù thôc dù dẹp rất khỏe
rất đẹp, có sửa very máy, đồ đánh trái
lòng; giá rẻ hơn các tiệm khác. Xin Liệt-
viết đều chờ, tôi vui lòng tiếp dài.

Trân-Long Cần-khái.

NÔNG-CỘ MÍN-DÀM**Bon-quán cáo bạch**

Kỳ này nhiều bài quá, bon-quán xin kiêu lối cùng liệt vị khán-quan, cho nghỉ một kỳ Thiết nghiệp yếu luận và Nông-cộ thiết luận, kỳ sau sẽ luận tiếp.

N. C. M. Đ.

TỜ CHÂU-TRI

Của quan Nguyễn-soái Nam-kỳ
đời cho các quan Tham-biên
như vầy:

Saigon, le 29 mai 1917.

* Từ khi đây cuộc chiến tranh đến nay, dòn thấy nhiều việc phải lo thi thoả cho kip, mà tranh cãi cái mồi lợi trong vòng thế giải: trong các việc ấy duy có một điều cần nhớ nhất của Chánh-phủ đang lo, là lập bể chuyên chở thuộc về người chánh quốc, theo các nêu biến miền Cực-dông.

Từ đó đến nay, cuộc chuyên vận hàng hoá ra vò cùng máy xít bến Cực-dông thì nhớ có phần nhiều là tàu buôn ngoại-quốc đến chở.— Coi rồ lại thi xứ Đông-Dương này bắn đỡ thô-sảng qua Hướng-cảng, qua Trung-quốc, qua Nhựt-Bản, qua Ma-ni, qua Xiêm-lia, qua máy cù-lao tại miền Hạ-châu, mỗi năm chuyên vận ra gần một triệu 4.0 ngàn tấn (một tấn là 1000 kilos); mà nội số tàu của xứ ta chở không quá 9000 tấn.

Nghĩ coi lý có irt không, vì xứ Đông-Dương này là xứ sanh sống tài vật, để bán ra cho các nước xung quanh dùng, mà lại phải cầu ngoại-quốc đến chở đỡ thô-sảng trong xít, thì lấy làm bất tiện. Vậy nên quan Toàn-quyền nghĩ đến cuộc ấy là cuộc cần nhứt, là sự sống của Đông-Dương, nên ngài mới lo lập cho xứ này một hảng tàu buôn.

Hầu dò các sự tai nạn ấy, vì nếu để cho đến đổi, thì còn chi cho cuộc sanh nhai xít này và lại hại to cho nhà nông-phu, nên Chánh-phủ tính đốc sức lập một sở tàu buôn thuộc về của riêng xít

Nhờ ngài chỉ rõ, nén tôi có mời hết mấy nhà Đại-thương tại Saigon đến bầu lo mà lập ra một cuộc lớn, lo sắm tàu để thông thương sang máy lần quốc ta đây, nhứt là xít nào không nhằm đằng tàu Langsa qua lại.

Tôi có dọ ý, là các nhà buôn lớn của người Trung-quốc tại Cholon cũng sẵn lòng vào hội này và đậu bạc làm vốn.

Còn có một điều là muốn cho mỗi người muôn in vật chí hay là đóng sách, thì tôi lại làm rất mau-mản, và tinh giá rẻ.— Kính xin Lực-chiều chư quan-tử có việc chí lên đến Saigon tiện đường xin ghé thăm tôi, thì tôi rất cảm ơn và cũng vui lòng tiếp dài.

N. C. M. Đ.

Đông-Dương này dặng cho có sản thế
thị mà giúp dân trong xít và cuộc
chợ chở lúa gạo ra các nước.

Cuộc thương mại của người Langsa
tình lập ra đây có nhà nước phụ giúp
tiền bạc mà lại giúp sức.— Vậy thi người
Annam còn ngại chí mà dù dại, sản có
bạo công-nhỏ của Quảng-hạt hòn là sự
chắc chắn rồi, mà lại xít Nam-kỳ nhay
phú túc, lúa gạo nhiều, chác sao hội cũng
phải nên được.

Các quan hãy cho chúng dân hiều, từ
đây cũng còn mồi lợi ta dang lo cho xít
Nam-kỳ này; trong các mồi lợi ấy sẽ
cho người Annam đậu vốn với người
Langsa như cuộc này, mà chẳng hưởng.

Tôi chắc ý nêu các quan tận tình ra
công các nghĩa cho các nhà giàu và các
điền chủ Annam hiều thấu, thi việc át
phải thành.

Các quan cũng hỏi thử luôn cho hiều
mỗi người chịu hòn bao nhiêu. Tiền hòn
ấy chẳng phải thâu bảy giờ; sau chừng
đôi đồng, thi chia ra nhiều lần mà đóng.

Vậy tôi cần cho các quan nội trong một
tháng phải làm phúc bẩm cho tôi hiều
biết cuộc này.

Quan Nguyễn-soái Nam-kỳ,
Ký tên: RIVET.

Bọc tờ Châu-tri này thi chúng ta cũng
đủ rõ lồng Chánh-phủ lo lán mở mang
cái quyền lợi cho quốc-dân ta là thề nào!
Ấy vậy tôi xin các ông cũng chẳng nên
dự dự làm chi, vì hè việc đáng làm thi
ta cũng nên sẵn sườn ánh làm cho mau
thành tựu, trước là ta được thoát khỏi
cái nguy trong mấy năm nay, sau là ta
cũng được vê vang cùng thế cuộc.

Hôm tuần rồi đây tôi có xuống Trà-
vinh, mà vieng bạn cố tri, tôi có nghe
nhieu người thuật lại với tôi rằng: Nhờ
on quan Chu-finh là ông Gazano, ngài
chẳng né tắc công, thân hành khắp trong
các quan mà trân thuyết lợi hại với
mấy ông điền-chủ phú-hào, nhở vậy mà

đã có nhiều người hứa hòn bạc muôn, đây tôi xin kể tí về cho lục-châu chư quan-tử làm rõ ràng:

Nghèo nỗi qua bắc-phò sứ Thái-viên-Bản là cựu Hội-dồng quảng-hai ở tại Ba-dong đã hứa với quan Chù-đinh rằng: ngài sẽ hứa 10 ngàn đồng, và còn như mấy anh em của ông cựu Cai-tông-Lâm-quang-Mão, là ông Lâm-quang-Thời, Lâm-quang-Vin ở tại Ất-đi, và ông Ngô-trung-Tinh là Cai-tông Bình-hoa, đều là nhà phò-hộ, lại thêm tánh tình hào hiệp, trong nghĩa khinh tài, như mấy ông này đây, ông thì năm bảy ngàn ông thì một mươi, và lại nhơn-vật xứ Trà-vịnh, lục-châu có khí cảng chẳng biết, thiều chí người hào hộ danh-gia, chẳng hao lâu đây số bạc hứa chúng tôi vài chục muôn cũng là đã kiểm.

Khi tôi xuống tàu từ Trà-vịnh mà qua My-tho, may mắn thay, tôi bị gặp M. Bon là quan Tham-biện Chù-đinh Soctrang, ngài cũng đi một tàu với tôi mà qua My-tho, ngài chuyện vui với tôi giấy lầu, tôi nhớ là mà hỏi thăm qua việc hàn hiệp năm tàu tại trong qui-tinh của ngài, thì ngài nói rằng việc ấy là một việc rất đáng-hỗn, nên ngài cũng đã bắt lòng ló lầu mà cất nghĩa sự ích lợi này cho mấy ông dân-chủ trong qui-tinh của ngài nghe, coi ý ai nấy cũng vui lòng dẹp da, nên ngài tưởng chắc sao việc này cũng thành tựu chẳng sai.

(Trong lúc ngài chuyện vẫn cùng tôi thì ngài dùng nhiều lời nhơ nhét dâng kinh-dâng yêu. Nguyên tôi vẫn có nghe danh ngài là một ông quan nhơn từ chính-trực, nên cũng liêm-công, may thấy việc cù-chí của ngài đây thì rõ ràng là danh hối-hu-truồi, thiệt chẳng dâng-dâng làm tha me-dần trong một hụt).

Và lại trong việc hứa mà sầm-tiu, dâng-viết đã thi-sáng trong xú ta, chầu-cầu khắp các nơi lân-quốc đây là một việc rất-nên-cù-thì xưa nay dân Việt-Nam ta chưa hề nghe thấy. Nay may nhờ có Chánh-phủ chỉ-truong, lại trong lúc này quan-dân ta cũng được một tài-piền học-thiết, biết mở mang mà tranh-cạnh mới-lợi quyền, cho nên việc mới phỏng-tinh sơ qua mà coi đã có mời-thanh-tựu.

Tuy vậy mà số 3 triều dân Nam-kỳ ta đây, phần-giúp-thi-lit, phần-nghèo-thi-dòng, nếu Hội-dinh mồi phần-hàn là một ngàn hay là năm-trăm, thì tôi e cũng khó mà kiếm cho nhiều người hứa được.

Nếu tôi ước so-làm-sao mà Hội-dinh mồi phần-hàn chúng tôi 1 trăm-quan, hoặc 5 chục đồng trả-lại, đường-ý thi-nhưng nhà-dự-giá-lối-với-hà-trăm-dòng-đông có thể mà lấy một vài phần-hàn, то thiều-thành-da, nhiều-nhà thi-néa-việc. Chỉ như mấy ông cự-phú mà muốn-bán-nhieu, thì lấy-dồi-hà-trăm phần-cùng-võ-hại. Làm như-vậy thi chẳng-luận-ké-khô- người-giàu, dù cả-xứ-Nam-kỳ đều được-công-biểu-dâng-tinh, trong-y-tưởng-j với-nhau mà hường-chung-cái-quyền-lợi.

NGUYỄN-CHÍNH-SÝT.

THỜI CUỘC TỔNG LUẬN

Lúa gạo Nam-kỳ sẽ-chờ qua
Đại-Pháp mà-bán

Chẳng-kip-thì-chờ, lúa-gạo-bên-Nam
ta đây sẽ-chờ qua Đại-Pháp mà-bán.

Chúng ta cũng-nêu-ước-trồng-cho-sự-tỷ
mua-thanh-tựu.

Xưa-nay, người Pháp-hàng-phú/đã-giá
của-Nam-kỳ, nên-ura-mua-lúa-gạo-của
Y-ta-Li và-của-dân-xứ-Gia-oa (Java). Mới

đi-diễn-bán-lúa-không được, Mỹ-tiền-dầu
mà-mua-cháo? Đầu-cho-ni-cũng-phải-vậy
trước-nào-cũng-vậy-chứ, có-tiền-mới-mua
vật-này-vật-nọ, ta-không-có-làm-sao-mà
mua?

Tưởng-lại-it-ai-rõ-biết-rằng-lúa-bán
không-dặng-giá là-mỗi-dai-hại-cho-dân-dâng
Nam-trung. Hơn-hai-năm-trái, người-xứ
Nam-kỳ chịu-thôn-thiểu, eye-khô-biết
bao-nhiêu-vi-bán-lúa-không-dặng.

Nay-chánh-phủ Đại-Pháp quyết-dịnh
dùng-lúa-Nam-kỳ-đó là ngày-sau-xứ-ta
được-thanh-phát, nay Mẫu-quốc đã-ra
lệnh-cho-phá-bột-gạo-và-bột-mì-mà-làm
bánh-mì, vậy-thì-có/ngày-người-Pháp-sẽ
mua-gạo-bên-Nam-ta-mà-dùng.

Ban-đầu-chắc-dường-thương-mãi-khó-vì-tàu-bé-it,
chuyen-chở-không-dễ-gi. Song-đều-khó
đây-thì ta-có-ý-vui-rồi, vui-là-vui-thay

dân-chêng-siêng-nắng, ham-làm-ăn.
Mà-nhè-quan-Thiam-Bien-Chù-tinh
công-quan-Tông-dốc-thay-mặt-cho-dân
bồn-dịa-tò-f-kinh-mễn-trong-tin-với
Đại-Pháp-như-vậy-thì ta-càng-măng-lầm-lầm.

Từ đây ta-nêu-ước-trồng-cho-có
nhieu-tàu-vò-ra-trong-bồn-ký, chờ-từ
lúc-Ấu-châu-khởi-chiến-dần-nay, coi-với

đường-sanh-nhai-trăm-trở, nêu-giao-thiệp-lo-là. Đó-cũng-bởi-thi-sáng-của
minh-không-xuất-cảng-được-cho-nên-vật-

liệu-nhập-cảng-càng-nghé, càng-thêm
bơ-thờ-dường-như-muốn-tuyệt. Việc

đây-cũng-chẳng-là-gì, tiền-tàu-chuyen-vận
ting-lèn-hoài, giá-hàng-hóa-tự-nhiên
phái-mắc, hàng-mắc-thì-it-người-mua,
nếu-không-ai-mua, thi-nhập-cảng-hàng
đang-chứ-i là-sao?

Chứng-mà Mẫu-quốc-dùng-gạo-của-ta
rồi, hàng-hóa-xuất-cảng-và-nhập-cảng-có
lẽ-dược-thêm-nhiều-dược. Tàu-của
Chánh-phủ-sai-quá, sao-sao-cũng-chờ
hàng-hóa, nếu-chờ-hàng-hóa-thì-ăn-ré
tiền, nhô-vậy-giá-hàng-rẽ-dược.

Đường-ý, Nam-kỳ ta-dĩ-dược-có-hàng
mà-dùng-lại-còn-giúp-dược-lượng-hương
cho-Mẫu-quốc-dâng-khác-nữa. Tuy-biết
thiền-dân-Nam-kỳ-kết-giáp-của, người-lieu
thiền-vì-nước, song-như-vậy-cũng-chưa
cho-là-dỗ-dâu.

(Dịch-theo-Nhật-báo-Langsa)
N. C. M. B.

Bóng cờ tam sắc

Mới-rồi-dày-quan-Toàn-quyền-Sarrat
đến-viếng-tỉnh-Nam-Đinh-có-dọc-một-nước
Bắc-tri-kết-thể-cô, người-sinc-yêu, là
một-nước-làm-ra-nhơn-rất-dắc. Ta-biết:
tuy-là-mày-là-nghĩa-mà-dài-ta-dày-thờ
tri-người-Annam-tưởng-dến-ngoài
ngân-dặm-xa-xuôi. Mẫu-quốc-dương
vi-tuồng-lý, vi-nhơn-dạo-mà-tranh-thắng
phù-càng-kết-giả-mạng.

Ai-cho-dân-Annam-là-thiều-tri? Thiều
tri-sao-mà-hiểu-rõ-việc-lợi-hại-của-giặc
Ấu-châu? Thiều-tri-sao-mà-biết-Pháp-quốc
chen-vào-trường-chinh-chiến-hiện
nay-thì-cũng-dược-choi-rõ-trong-hoán-vũ;
như-mặt-nhứt-mùa-hè, như-mặt-nguyệt
mùa-thu? Thiều-tri-sao-mà-biết-Đại-
pháp-danh-giặc-là-cũng-vì-muốn-cho
nhơn-loại-dược-an-ōn, dược-vui-vē,
dược-thong-thă? Thấy-Pháp-quốc-vì-muốn
cứu-doàn-hậu-tiến-khỏi-nơi-nước-lớn-mà
không-sợ-dồ-máu-minh-thì-Annam-kinh,
phục, khen. Thấy-các-nước-liệc-cường
trong-hoán-cầu-đều-vui-lòng-mà-trý-Mẫu-
quốc-diệc-trú-tán-hạo-thì-Annam-vui
măng-chi-xiết, măng-là-măng-cho-Mẫu-
quốc-dược-người-tôn-trọng.

Annam-lại-biết-Pháp-quốc-tranh-cạnh
đây-chẳng-phải-là-vì-người-Pháp-mà

THUỐC DIỀU HIỆU SUNG ĐỒNG

BAO XANH

Mùi-dá-ngon-mà-giá-lại-rẻ

Thuốc hút

hiệu

CÀ-LỘP

(TRÁI ĐẤT)

Là-một-thứ
người-ta-ura
dùng-hơn-và
hay-hồi-mua
thường-lám

Có-một-mình-hàng-DENIS-FRÈRES
có-trú-mà-thôi,

hồi, cũng vì người Annam nữa. Đã vậy, đã làm nhọc nhằn lo dai sự mà cũng không quên lo thi thoả, khai đường nở nio cho Annam. Bởi biết vậy cho nên dân Nam-Đinh mới tiếp đãi ta như vậy.

Tết của quan Toàn-quyền. — Nguyên ta đã có cai trị xứ Đông-Dương này một lão rồi. Ấy vậy việc ta làm, cách ta trị ai nấy cũng đều thấy rõ. Khi Chánh-phủ Đại-Pháp sai ta qua trung-niệm Đông-Dương thì ta có ý muốn giữ theo nề nếp cũ mà làm. Nay ta thấy việc như vậy, và hiểu ý người Nam như đã nói trên đó thì ta lại càng phấn chí, lại càng muốn lấy hết sức bình sanh mà hành sự theo như ta đã định.

Ta chẳng dám tưởng những việc ta đã làm trước đó đều phải kết. Ta cũng làm biết dưới trời ai cũng phải sai làm. Người đời xem xét tim kiếm, rồi một ngày một ít mới nán hồn, nên khôn chớ không ai lợi lòng tre mà liền thao việc bao giờ. Bởi vậy tron đời người có lao tâm mà tinh nòi phải, đường hay, thi mới trông mong làm đâu trống đó chờ!

Ta thiệt không rõ có làm chi được ích cho dân bùa xú chêng. Song khi này bước vào thành này, ta có thấy trên cửa chùa kia đẽ mấy chữ: «Ta đã lấy hết lòng dạ mà trị cõi Đông-Dương». — Ấy là lời ta nói cách hồn nǎm trước.

Mà ấy cũng là ý ta trong lúc này. Ta nói câu ấy là vì khi vừa biết dân Annam thì ta liền thương đó, là vì khi ta biết được lòng dạ, tri hóa, công việc của người Việt thì ta liền mến đó. Vậy thi năm nǎm trước ta đã chuatu dân Annam. Cố lẽ nǎy ta thêm rõ tánh tôi, cũng lòng ngay thẳng, tri thông minh dẽ hóa của dân ấy, mà ta lại hết thương đó nǎa sao? Có lẽ nǎy nǎm Nam-Việt một là giữ niềm hối hận hồn hồn, hai nǎa xia di tuub-nuguyen và mý ngán và linh và thư động tố lòng trung-ughi với Đại-Pháp mà ta lại quên câu «Lý hối lòng dạ mà trị cõi Đông-Dương sao?

Đại-Pháp chẳng quản on Nam-việt. — Hồi trước, ta mới qua đến đây thi ta nói: Dân Annam đã hối lòng trung

tin với Mẫu-quốc, thì Mẫu-quốc chẳng quên on đảo». Nay ta đương chung với các quan mà lo việc mở mang tần hóa đang chỉ rõ ràng Pháp-quốc chàng phải là người bạc bẽo.

Việc mở mang tần hóa này phải có nhà-nước bảo hộ dự vào mà cũng nhờ quan viên bùa xú giúp sức mới được. Ấy là đều lợi chung, từ-quan chí dân, ai ai cũng đều có hưởng. Vậy xin ai cũng phải rõ lòng vào đó.

Nhà nước Langsa muốn cho kẻ làm công hay là người có học gi đều được ở au sung sướng. Hiện trước mắt ta đây thi ta thấy tình chung là quan viên làng lồng mặt đỡ phẩm phục đến mà rớt ta. Còn cũng đương lão này, ngoài đồng ruộng chốn rầy què, trong mấy nhà công nghệ, kè cày cấy, người khiêu gánh. Tôi nghiệp thay! Nghèo nàng không có quần cho sạch, áo cho lanh-kẽn hờ phạt không dám đến đây mà để cuộc vui này. Ta thấy mấy ông thi ta vui vây mặt dầu, song ta cũng nhớ đến những kẻ ấy nữa. Vậy bây giờ những kẻ ấy chẳng dặng nghe lời phũ bút của ta đây, thi xin mấy ông nói lại cho những kẻ ấy hay rằng ta chẳng hề quên những người hàng khô.

Xứ nào cũng vậy, phải có chia ra làm hai: dân quê dốt và người học-thức; có chia dọc sọc mạnh mà làm ra vật cần dùng mỗi ngày, còn có người thi lấy trai ra mà sửa trại-vec & dời...
Bản phận người học-thức. — Người học-thức được làm quan, quyền cao chức trọng chừng nào, được khỏi khiêu gánh nặng nỗi cực nhọc chừng nào, thi càng phải lo, phải rằng mà cai trị cho công binh, thương xót dân hèn chừng này. Tuy Annam cho các quan viên là cha mẹ dân. Vậy thi mẹ ta phải làm sao cho dảng mặt mẹ cha chờ!

Ta chắc các quan Tham-Biện, các quan Annam cùng hương thức đây đều tưởng như vậy. Bởi ấy ta tinh cùng các viên chức ấy làm làm sao cho dân nghèo càng ngày càng thấy rõ ràng quan trên ở nhưn từ, công chính, thanh liêm. Ta có ý muốn lập trường riêng để dạy cách cai trị. Như vậy mới chắt có quan tài nǎng, hành chính không xú sơ thất. Ta cũng

muốn tăng lương bổng lên cho những kẻ làm việc khỏi bị tát rồi; mà nếu khỏi tát rồi thi ác khỏi đều hả-lạm. Mẫu-quốc bị giặc mà hao người tốn của, song nghe được quan Toàn-quyền Đông-Dương chắc ý rằng quan viên bên này từ lớn tới nhỏ đều công-binh, thanh-liêm nhon từ với dân thì Mẫu-quốc cũng thỏa lòng ước nguyện mà.

Ta cũng trông nhờ có sức các quan mà làm cho đầu đó cũng đều hưởng được chũ công-binh, mà bảo bộ thân người cũng của cải người, muốn cho của của ai thi này được trọn nhớ, không ai giựt của ai mà cũng không ai hiếp ai.

Sách phong-hóa và hình luật cũ của Annam cũng đều buộc phải tuân theo mấy điều kẽ trên đó. Còn luật Langsa thi đại ý cũng dạy bảy nhiêu. Vậy phải làm sao cho từ hương chúc làng cho tới liệt vị đại-thần cũng đều khẩn khẩn mà nhớ bảy nhiêu.

Xin chớ quên. — Xin các người nghe ta diễn-thuyết đây chớ quên những lời ta mới nói. Vì chẳng bao lâu đây, mấy ngàn người Annam sang Đại-Pháp để trả về. Vâ bén Đại-Pháp là nơi gội nhuần dẽ công chính. Nhịnq linh, thợ ấy ở bén lầu chắc biết nhiều chuyện, vê bén này thấy ta làm trái thia sao khôi phản bì? Bọn ấy cũng biết không lẽ nǚr Nam một ngày một buổi mà vượt lên cho bằng một nǚr văn-minh mấy thế-kỷ rồi cho được, nhưng nó cũng biết có đều không cần già văn-minh học-thức mới rõ được. Vậy, ta phải làm làm sao cho bọn ấy khi về đến đây thấy. Việt-nam không khác Đại-Pháp bao nhiêu.

Nhà nước Đại-Pháp sai ta đến đây mà jám cho Đông-Dương được thanh-mẫu giàu-có, mồ-mang, thang-thái. Vậy ta chia sao người Annam cũng ráng giúp ta cho thành việc, nếu ngày nào ta gần làm chung mà ta dám khoe rằng ta qua đến Đông-Dương ta đã có thi chót định án đức cho dân Nam thi ta mới được thỏa chí sanh bình chỉ nguyên cho.

ALBERT SARRAUT.

遠東合群橫濱公司

Hội Tur-cáp

PHƯƠNG VIỆN-BỘNG

Hội hán vân cho vay

(Tiếp theo)

Đại-Pháp ra luật một cách cẩn-thận khéo léo mà định rõ các thề lệ hùn vốn lập Hội đồng giáp kè cẩn kiêm. Tuy vậy mà có một lỗ tự nhiên rất nhặt như vậy là: bắc muôn lợi nhiễu thì phải đánh liều làm gao, cho nên hùn nhác gao muôn tính chắc thi số lời phải it. Bởi muôn cho chặc-chắn khỏi lo mất vốn, cho nên Nhà nước bày luât hùng vĩ thì góp ít tiền mà góp nhiều lần. Bởi nhiều người bùn cho nên lời sanh ra ít quá, một trăm lời chừng 2 phần rưỡi mà thôi. Lấy đó mà suy, thi ta dè thấy rằng các công-ty báo, thợ như là hội Tur-cáp Đại-Pháp và Thuộc-dịa (La Mutual de France et des Colonies) gặt dân-sự cõi Đông-Dương này, rồi đến rót thì trả vốn lại đó là may. Ấy cũng bởi vì hội thầu thi thầu theo tiền Tây mà tiền Tây tính theo giá bạc Annam hay trời sụt lầm, và lại lời thi tính 3 phần rưỡi cho đến 4 phần rưỡi mà thôi, nếu gặp lúc tính số mà giá bạc sụt xuống za, thi chi cho khôi tiêu hết số tiền lời đi.

Vì thấy hại ấy, nên các vị ra thiết-lập hội Tur-cáp Viễn-dông xét ra nên thấy rõ ràng bén Phi-châu (Algérie) nhất là tại Anh-giê-ri (Algérie) hội bảo-ké hay là hội hùn vốn hay bắt ti-é-chun. Các vị ấy lại thấy rằng bén Đông-Dương đây có thể tính lời cho tới 10 phần 1/2 phần hoặc 15 phần.

(Sau sẽ tiếp theo)

N. C. M. B.

Kỳ bắt thăm mới rồi đây

Sớm mai chúa-nhứt, nhambi ngày 24 Juin tại Hội chánh ở đường Catinat, số nhà từ 17 đến 25, có bắt thăm theo lệ thường nỗi tháng, động trả trước cho hai phần hùn.

Số 2637/301.657 ra, được lanh 250 đồng. Người may mắn mà được trúng lỳ, là M. Chinh-Lý ở đường Takou, Hanoi, mới

đóng được số 47 nhambi có 70 đồng 5 cent mà thôi.

Số 428/302.494 ra, cũng được trúng 250 đồng.

Người có phước lỳ là M. Hai Chính, ở đường Cầu vàng, Hanoi, mới đóng được số 39 nhambi, nhambi có 58 đồng 5 cent mà thôi.

Số 428/302.494 ra, cũng được trúng 250 đồng.

Người trúng lỳ là M. Du-văn-Giang, Ký-lục tại quận Phú-lý, mới đóng có 40 tháng nhambi có 60 đồng mà thôi.

mà ngày nay bà mẹ lo xong đổi bạn được rực rỡ như vậy, thiệt đáng khen đáng kính.

Tiết bắc mảng, lúc dùng rượu Cham-pagne, có quan Lớn Bốc-phù Lê-quang-kinh, bắc lì lời khen ngợi, và chúc cho đời ta phu xưởng phụ túy, an niêm to tóc cho dân già; và có một thiệp tiếp theo đọc mèo bài cung hỉ như vậy:

Trinh quan lớn, cung quý quan quý bà, ngày nay chúng tôi hay tin rất mừng, là ngày linh-dường của thầy Tư lo đổi bạn cho thầy.

Anh em chúng tôi là bạn thanh-niên của thầy, theo lề thủ tục lè đời, vây nhau dến đây trước là mừng cho hai họ, sau chúc cho vợ chồng mởi, qua diệc miêng miêng, bách niên gisi lão, buong bả cho kiếp đời, mà gầy dựng cơ đồ sanh nai cho miêu viễn. Trăm năm vầy nghĩa chau trấn, an niêm to tóc thượng hòa hạ mục, phu xưởng phụ túy.

Sau đây chúng tôi tặng luôn thêm tấm câu thi như vậy:

Dầu nam giáng, rẽ đồng sảng.
Mảng gấp duyên lành kết phung loan.
Trăng giọt ruộng lam nén rực rỡ.
Nước trăng biển bích rất vinh vang.
Trăm năm cang lệ vầy Tân-Tân.

HI TÍN

Tại Sa-dec, làng Tân-qui-dông, ngày 31 Mai 1917, có đám nghinh hồn của thầy Hồ-văn-Sao, tài bồn sở điện khí tại chau-thanh, cưới có Trần-thị-Trâm là con gái thầy Trần-thê-Truyền, Chánh giáo-thoại tại trường linh.

Báme với lũy hai họ dọn dẹp coi rực rỡ, nghiêm trang, có các quan, mấy thầy các sỹ, các ty, cũng đồng vui chơi mảng tiệc.

Ông thân thầy Hồ-văn-Sao đã qua đời rồi, còn lại là mẹ và anh em bà ở ta,

HIỆU

CÀ-LỘP

(TRÁI ĐẬT)

Mùi nô thơm
tho diệu dàng
chẳng có thứ
nào bì kịp.

Có một minh hàng DENIS FRÈRES
có trừ mà thôi

*Hai chữ thao-khan nang bắc san,
Lần chỉ tré sinh điểm sớm ứng.
Phuoc nha nhí được ché-dông phang.
Đọc rồi thì tay vỡ liên thành, rất nên
vui vẻ.*

Kết đố M. Lang, là anh M. Sao, ra thay
mặt cho linh-dương, tổ vài lời cảm tạ
quí quan, quý bà và trân trọng quyền hưu,
cô lòng họ cố, chẳng nể nhục công, đến
nhà một hép mà hỉ họ cuộc này!

(Võ tay một lầu, ôn)

Ấy đó một đám cưới mà được vui vẻ
như vậy, cũng nên biến sơ lược vào đây,
và xin ông Chu-bát, làm ơn ta hành nơi
gác giây, cũng đừng giúp vui vài phút
cho chư khán-quan.

Nay kính.
Một vị khán-quan Nông-cộ Min-dam
S-dea.

大法廟 Đại-Pháp lê nghi

(Tiếp theo)

DÂM TIỆC

Mỗi khi là mòn chí có xương, hối kỹ
là xương heo, xương bò, xương gà xương
vịt chí, chờ bên dùng tay mà bốc. Phải
lấy nĩa mà vè ra, hoặc lấy dao mà lóc
thịt rồi dùng nĩa gõ/gõ từ miếng mà ăn.
Chu hòi hối thịt rồi thi đom xương
để trên cạnh đĩa bàn minh dương ăn đó
mà phải để trước mặt. Giữa đám tiệc,
cầm đong xương mà dập ra, hay là thọc
nĩa vào đong xương lấy cái cốt-chủy(mở)
mà ăn với vỏ phép quả.

Là chẳng phải làm ra cho bọn thường
nhun này mà thôi, đều cho họ cống-hầu,
vương-đế cũng phải tuân nứa. Chờ chẳng
phải nói rằng mình làm lớn mà trai phép
được, lần lại còn phải giở cho chính diện
kêu, kêu có rủ g-dâ kẽ dưới. Chuyện sau
dày dì sến làm cờ. Bà Hoàng-hậu nước
Anh ný hiệu Huých-tô-ri-a (Victoria) bắn
tinh tru thịt săn lợn. Thường bữa ăn
trung cung-việt, bà bay ra tay xé cuim,
vì bà hào hả cảnh chim lợn. Ngày nay,
bà cũng đương hả cảnh chim, thia-linh,

có một vị Hoàng-rô vì thiêu-niên nên
tánh khán-khai, thấy vậy bất-bình, vụt la
lớn lên rằng : « Ua ! Bà này ăn do quá !
Sao bà bốc vây bà ? » Bọn đồng-tiệc thấy
đều cười rõ lên làm cho bà Hoàng-hậu
mặc cờ mà ăn-nang về sau.

Giữa tiệc có đồng người, chẳng nêu
dùng nĩa mà tán khoai, tán cù cải ra bột
mà ăn. Phải tránh thói bẻ bánh mì mà
vết da.

Thú cù cải dò (radis) thì mình được
phép cầm mà ăn.

Dưa gan tây (melon) đã dùng mà ăn
không, mà ăn sau món xúp (soupe) hay
là chấm đường mà ăn. Cố cát nó ra thì
phải dùng dao và nĩa.

Muốn ăn bơ (beurre) phải lấy dao và
một miếng rồi thoa trên bánh mì, bằng
một miếng ăn. Duy có lúc uống trà thì
được thoa bơ trên một miếng bánh mì
lớn, mấy lúc khác thì không phép.

(Sau sẽ tiếp theo)

TRINH-NHỊT-VĨN.

LỜI ĐOÁN TIỀN TRÌ

Xem trong tờ Nhựt-báo Langsa, qui
hiệu là « Réveil Saïgonnais » có là hành
những lời đoán tiên-trì của mấy ông
Hiền-triết, nay là khán-quan dịch bét và dảng
ra đây cho chư khán-quan nhà đượ.

Có một ông thầy tu qui danh là Ma-ro
(Marcus) làm chức Quản-đốc tại Quang-
tinh-tú-dài (Observatoire) nơi thành
Bourges (Pháp-quốc) có là hành trong
Báo « Le petit journal » những lời tiên-
tri về đám giặc bén Áu-châu hiện bảy
giờ đây. Lời tiên-trì kỵ đã đoán trước
hồi đài thập-ngũ-thi-kỷ, đèn này đã gần
năm trăm năm rồi, mà ngày nay ông
De Mori mới lục ra được.

Lời nói tiên-trì ấy rất uyên huyền
diệu diệu lâm, song là tri-thức mà bắn
ra thì hiếu chán như vậy : « Đến ngày 28
Aout 1916, các sultan đến lạy chữ Rô-
mu-lết (Romulus) mà đặt tên (ý là đản
Roumains) sẽ hiệp lực với các giặc dân
cường-thanh mà tra diệt nước bạo tàn,
phải để cho nước ấy được quyền tự trị
một mình.

tàng kỳ nô làm cho sanh linh đỗ tháng,
máu chảy thịt rơi, mà ngày nay nó đã bị
các nước liệc cường bao vây bốn phía,
lóng tung như cá chém lồng, và
không phương vùng vây. Rồi đây sẽ có
một người Trinh-nữ, trong tên người ấy
có hai chữ I, hai chữ A, một chữ T và
một chữ L (ý là nước Italia) sẽ lập tru
nước bạo tàn mà qua phản bội cỏi, rồi
chia với các nước đồng giòng La-tinh.

Lời tiên-trì kỵ đoán chắc đèn ngày 28
Aout 1917 này thi hết giặc.

Lại có một ông cựu Giáo-sư bên nước
Nhựt-bồn, qui danh người là ông Või-hô-
ku-ma-mô-tô (Yusbo-Kumamoto) trong
năm 1912 người nói tiên-trì rằng ngày nay
sẽ có đám giặc rất to bén cỏi Âu-châu, mà
thiệt rò ràng đã ứng nghiệm rồi. Nay người
lại đoán rằng : « Đến năm 1917 từ tháng

Aout tới tháng Novembre thi hết giặc. Nội
trong tuần tháng Aout, binh A-lo-mân sẽ
đại bại; rồi qua tháng Novembre binh các
nước đồng-minh sẽ thâm nhập tới thành
Bret-Läng (Berlin) là kinh-dô nước A-lo-
mân. — Vì làm sao mà mau như thế ?
Ấy cũng bởi xưa rày quân A-lo-mân cứ
hỗn hỗn chỉ lo tấn công chỗ không lo
thôi thủ, cho nên bê chừng rồi mà thất
cơ rồi thì không có phương nào mà trở
đường cho nổi những binh hùng của
Bông-minh. Chừng ấy chư liệt-cường
sẽ hội nhau tại kinh-dô nước Ba-no-ma
(Danemark) hoặc tại kinh-dô nước Đại-
pháp mà nghị hòa. Nhưng còn phải công
nghi nhiều ngày, vì mấy nước phụ trợ
hai bên ý kiến chẳng đồng, phản phản
bất nhört. Rồi cuộc rối phản có nước Y-
pha-nho (Espagne), nước Hoa-lang (Hol-
lande) hiệp với các nước dự vào phản
giải mới yên. — Người lại nói : chừng
chung cuộc rồi, thi nước Thổ-nhĩ-kỳ
(Turquie) mất trước, nước A-lo-mân hứ
sau. Thế nào Thổ-nhĩ-kỳ cũng phải điêu
tan, không phương nào thoát khỏi.

— Quốc Nga-la-tur lại châm bầm xin cho
được cửa biển Đại-da-nanh (Dardanelles),
còn nước Bồ-lô-nhờ (Pologa-) là nước
mới lập, cũng phải giao về cho nước Nga
quản lính, song không được áp chế,
phải để cho nước ấy được quyền tự trị
một mình.

— Nước Banh-pít (Belgique) buộc nước
A-lo-mân phải bồi thường cho y nguyên
lại như xưa. Nước Ba-pháp sẽ lấy hai
tỉnh Alsace-Lorraine và mày mò xác của
A-lo-mân đã chiếm đoạt lại.

Còn bên cỏi Á-Bô-g này, nếu Trung-
quốc mà chịu đền bồi sở iỏi cho nước
Nhựt-bồn về việc đánh đuổi A-lo-mân mà
Mỹ Thành-dảo (Giao-châu) đó, thi N-yt-
bồn sẽ trả xứ ấy lại cho Trung-quốc; lại
còn mấy chỗ cù-lao nơi biển Nam-hải mà
Nhựt-bồn đã chiếm cứ được đó, sẽ trả
lại cho A-lo-mân.

Ông Giáo-sư Yusbo-Kumamoto lại còn
nói tiên-trì một điều này nữa rằng đèn
năm 1930 (nghĩa là còn 13 năm nữa)
cũng sẽ có một đám giặc rất dữ-dẫn to tác
ghê-gớm hơn đám giặc ngày nay. Chừng
yêu tinh được rồi, thi thiên-à trong cả
hòn-cầu này mới được hưởng phước
thái-binh, vinh-võ tranh chiên. »

Than ôi ! Nếu lời đoán tiên-trì của hai
vị hiền-triết này mà quả thật ứng nghiệm,
(nghĩa là đèn tháng Aout tới đây hết giặc)
thì chẳng những là chúng ta đây mà thôi
đây, thiên-à khắp toàn-cầu cũng đều
hưởng chung muôn vận hạnh phước.

Bão-quán « Nông-cộ Min-dam » cũng
thiên-tần khâm-dảo, ước trông cho Thế-
giới thanh-binh, dân chúng nơi nơi đều
ngợi chử ham bộ cỏ phút.

N. G. M. D.

世界新聞 Thế-giới tân văn

THẾ GIÁI MỚI
Bao to

Chicago, 27 mai

Mới đây miếng trung xứ Illinois
(nước Hué-ký) bị một trận bão dữ tợn.
Cũng có hơn một ngàn người tan mạng
và mấy trăm người bị bệnh.

Trận bão này dài quá, đèn 2 ngày 2
đêm. Song nứa 20 Mai là bùa thời mạnh
hơn nết. Hư hại nhiều lắm.

Thành Mattoon được 12 ngàn dân, bị
sập hết phần nửa, 500 nhà tan nát.

Chánh-phủ Bắc-kinh tưởng đây là pha
vô muôn hạ Đứo Giám-quốc này và
Thượng, Hạ nghị-viện này.

Đường bay giờ đã hết 9 tỉnh dậy rồi.

NHỰT-BỘN

Bên Âu-châu càng ngày càng thiên
thưởng mà ăn. Có nghe tin rằng Chánh-phủ
Đại-Pháp làm tờ chịu mua của Nhựt-bồn
3.000 tấn đường trắng và đường đen
(tối 45.000 tạ) giá là 15 yen một tạ.

Tàu của băng O. S. K. sẽ chờ đường
kỷ đến Takou rồi sang qua cho tàu kháo
chở đến Hải-phòng. Rồi tàu của hãng
Messageries maritimes mới chở đường kỷ
qua Marseille.

Lại nghe rằng Đại-Pháp còn đương trãi
giá mì mua 40.000 tấn đường nữa.

Giấy LE NIL là giấy tinh-anh thượng hạng.

東洋時事 Đông-Dương thời sự

Giá lúa giá bạc

Mỗi tạ 68 kilos chờ tới nhà máy từ
2 \$ 25 tới 2 \$ 30.

Kho nhà-nước 3 50
Hàng Đông-dương 3 51
Hongkong Shanghai 3 50
Chartered Bank 3 48

Saigon

Ngày bái trường.— Trường Nguyễn-
chi-Hiông đèn ngày 12 Juillet này sẽ
bái cho học trò ngũ.— Còn ngày nhập
trường thi định ngày 23 cũng tháng
Juillet 1917 này.

Backy

Kép.— Cách xa thành Kép chừng 4
ngàn bước Laugna, tại làng Lệ-Hi, tổng
Trinh-Liệt, có một người kia tên là Lý-
Ngan nhà cửa cũng lô-thoi. Không giàu
có chí cho mấy.

Bản 27 bước qua 28 Mai, có một lũ
đàn cướp mười hai đứa, 4 đứa cầm 4
cây súng của bao nhiêu tên và trưởng của
khu dân nhà Lý-Ngan. Nghé tiếng ăn
cướp làm rã và tiếng chó sủa van rã,
Lý-Ngan giật mình thức giấc. Chủ nhà
khi cứu là lảng in ôi mà không thấy một
ai đến nấp... Ấy là tại Lý-Ngan bình
nhà không dám từ tể lương thiện,
nên người lối xóm, dân trong làng căm
ghét mà ra vây. Hay là tại dân làng giữ
thời độc thiệu kỳ khâm của ta xưa nay
không biết giáp đỡ nhau là gì? Mà lại,
nghỉ cho chính thi đấu Lý-Ngan thuở nay
dộc ác thế nào, nay người bị họa sán,
ta qua việc trước đây cứu người mới là
dại-dộ chờ!... Mùa thời! Tánh nhất nhả
hay sự chết vì nghĩa là tính tự-nhiên của
người dinh phần đồng đều là vậy.

Áo cướp vào bắt Lý-Ngan trả, lại, rồi
lực soát chung nhà, xác x được ba mươi
người bị họa sán. Phải vậy mà thời đầu! Xã
cho Lý-Ngan một phát rồi đi mới đánh
chó! May cho Lý-Ngan nãy dạn mới
trứng cánh tay, tuy là bình nặng mà
không sao.

Áo cướp di bộ sot lại một cái thang và
một cây nứa.

Nam-dinh

Huyện Hồi-Hau. — Rất lâu rồi, từ nay
bị một đám áo cướp pu hặt... nay, nh
Annam của Langsa, giao cùng đều bị Quan
Sát. Như ở Vạn-Lý, không có một người
sao mà khỏi bị nó giết cửa.

N. C. M. D.

HÁT BÓNG

(La Cinematographie)

(tiếp theo)

Hát-bóng lợt lá là đường nào?

Mỗi đêm 28 qua 29 Mai đây, sáu đứa
đàn đeo và tăm-vong vật nhau, phá cửa
vào nhà người, kia ở tại lang tra-quan, bắt
được người nhà nhà, chúng nó mới lấy
máy mà trói người vào tội nhà và ham
rắng cửa kia, thì chúng nó giết chết.

Ấy là ai là áo cướp đám mìn có vút
máu chảy rất nhiều, có người cũa nó
cũng con thấy rõ, nên người biết mặt nó
đều là người của ba đứa kia là mặt. Họ
đã đặt tên là: Lấy già không đau đớn
làm đòn mà dót sang tên cho thấy
đường mà tay dùi. Hết sau lực kiếm rìu,
kì quay cuộn rìu, tay dùng roi chém
mười lăm xác cự, tựa súng chí ẩn.

Cường ấy tự cuồng cuả nhà mới đam
la là, người lối xóm lại đặt chảy dầu,

May lại đón hối được tên đầu đàn. Giải
nó đến quan quyền Hai-Hau thì nó
không còn một mảy.

Cũng nén trước ao cho quan Huyện
đòi vở chẳng người bị cướp đến mà
hồi. Nếu chẳng vậy thì không biết quan
Huyện làm sao mà biết được bọn áo
cướp ấy?

Kim-bảng đê danh

Rất may thay cho tôi Nam-ký!
Rất mừng thay cho xứ Tân-châu!!

Bô-quán mới tiếp được một tin giấy
thép rất đáng mừng ở bên thành Mạt-tây
(Marseille) gửi sang cho bô-quán hay
rằng: N m-Ký a từ đây lại được thêm
một người danh-dự là M. Nguyễn-văn
Cần, con trai của M. Mười-Lý, q. 6-quận
tại Tân-châu, sang du học bên Mẫu-quốc,
mới thi đậu Cử-nhan hôm ngày
20 Juin 1917 rồi đây. — Lý lịch của M.
Nguyễn-văn-Cần này bô-quán đã có in
nhận trong tờ Nông-cộ số 20 mà cho
liệt-vi hay rằng người đã thi đỗ luôg
khoa Tú-Tai rồi, nay người lại thi đỗ Cử-
nhân đây, thì chẳng những là vê yang
cho xứ Tân-châu là nơi Tô-quán của ông
anh chủ-hủi tờ Nông-cộ Min-Dam
này mà thời đầu, Nam-ký ta lại càng
thêm rạng rỡ, hạnh hỷ như chí hì hả
như chí!

N. C. M. D.

ich lợi về bát-học. Bát-bóng lại giúp ch
ta thấy rõ nhau tình thế sự, kè ngay người
vay, ông trân-chiên mấy bạn vi tình,
chú lận-dận nhiều hồi bồi xác, ấy là sự
ich lợi về phong-hoa.

Sự ich-lợi nói sao cho cùng được, đã
vậy mà thấy dễ hiểu hơn là tai nghe. Như
thầy giảng nghĩa cho học trò, muốn cho
học trò mau hiểu, phải kiểm chuyện mà
ví dụ. Mà ví dụ nào cho bằng chuyện thiệt
tình thấy trước mắt?

Sở vong của đón-bà Annam.

Bên phe nữ-lưu Annam, phia đông
biết một ít quốc-ngữ chờ Langsa thi
không thạo. Ça-giết ngày sau làm sao,
chờ thiệt kim-thời thi như vậy đó. Mà
cái-nhưng các nhà hối-bóng dường như
phụ người Annam nêu hối-tưởng chí, để
cứu Langsa, chờ không dùng quốc-ngữ,
lam cho đứa bà Annam không thể gì niêu
dụy, mà biết rằng nay đỗ, nêu huân mà
ít đến trướng hối-bóng. Có náo, thiêm
não có cuồng hay là có anh em căm
ra em mới hiểu chút dinh, bằng không
tui phải buôn ma vồ. Lại có một điều này
nữa rai khó cho Annam hiểu, mà thật
không làm vay không được, tui dù một
tang hối-tưởng giết người, tay cầm, bị giải
đến toa, tui tra no kia, và nay tui làm
sao mà giết người đó. Mười lăm cho
người biết nó khai chuyện gì, mươi lăm
sao tay giờ, hối-bóng không nói chuyện
được? Vậy người ta mới hay cách này:
Đưa ra, kia an-trộm và quan tòa giáp
mặt, đó thi an-trộm ra bộ ra tịch, mở
mộng nói. Nó vừa mở miệng thi hình
do lùi lùi rồi, mắt đì, bong upi ra hinch
luc nòi di giải người. Rồi lòp nó giết
người (người là an-trộm khai tội đó rồi
tui dùi nó nêu lu rõ, mắt đì, kẽ bòng
vợt ra hình taeng an-trộm đứng trước
mặt quan tòa lại như cũ).

Bây sau đón-bà Annam it ra coi hối-
bóng là tại khung hiệu. Thờ chí ch
nhưng các nhà hối-bóng đều iốn cu
tinh dica chí Langsa ra eur quốc-ngữ
ca, oé miêu. Dương ấy Annam ac co
công vi hối-bóng chẳng phải là Langsa
sao mà thôi.

Nini.

ich lợi về bát-học. Bát-bóng lại giúp ch
ta thấy rõ nhau tình thế sự, kè ngay người
vay, ông trân-chiên mấy bạn vi tình,
chú lận-dận nhiều hồi bồi xác, ấy là sự
ich lợi về phong-hoa.

Sự ich-lợi nói sao cho cùng được, đã
vậy mà thấy dễ hiểu hơn là tai nghe. Như
thầy giảng nghĩa cho học trò, muốn cho
học trò mau hiểu, phải kiểm chuyện mà
ví dụ. Mà ví dụ nào cho bằng chuyện thiệt
tình thấy trước mắt?

Sở vong của đón-bà Annam.

Bên phe nữ-lưu Annam, phia đông
biết một ít quốc-ngữ chờ Langsa thi
không thạo. Ça-giết ngày sau làm sao,
chờ thiệt kim-thời thi như vậy đó. Mà
cái-nhưng các nhà hối-bóng dường như
phụ người Annam nêu hối-tưởng chí, để
cứu Langsa, chờ không dùng quốc-ngữ,
lam cho đứa bà Annam không thể gì niêu
dụy, mà biết rằng nay đỗ, nêu huân mà
ít đến trướng hối-bóng. Có náo, thiêm
não có cuồng hay là có anh em căm
ra em mới hiểu chút dinh, bằng không
tui phải buôn ma vồ. Lại có một điều này
nữa rai khó cho Annam hiểu, mà thật
không làm vay không được, tui dù một
tang hối-tưởng giết người, tay cầm, bị giải
đến toa, tui tra no kia, và nay tui làm
sao mà giết người đó. Mười lăm cho
người biết nó khai chuyện gì, mươi lăm
sao tay giờ, hối-bóng không nói chuyện
được? Vậy người ta mới hay cách này:
Đưa ra, kia an-trộm và quan tòa giáp
mặt, đó thi an-trộm ra bộ ra tịch, mở
mộng nói. Nó vừa mở miệng thi hình
do lùi lùi rồi, mắt đì, bong upi ra hinch
luc nòi di giải người. Rồi lòp nó giết
người (người là an-trộm khai tội đó rồi
tui dùi nó nêu lu rõ, mắt đì, kẽ bòng
vợt ra hình taeng an-trộm đứng trước
mặt quan tòa lại như cũ).

Bây sau đón-bà Annam it ra coi hối-
bóng là tại khung hiệu. Thờ chí ch
nhưng các nhà hối-bóng đều iốn cu
tinh dica chí Langsa ra eur quốc-ngữ
ca, oé miêu. Dương ấy Annam ac co
công vi hối-bóng chẳng phải là Langsa
sao mà thôi.

女界 女 NÚ' GIỚI CHUNG

(Tiếp theo)

Trong cái mục Nữ-giới-chung tôi luận
xưa rày, về sự ao ước bô-má-pi-án
tương lai, học-thức cho đặng bình sanh
quyền lợi cùng Nam-ký, cho khỏi mang
đầu thi vị tổ-xung như phần nhiều của
chị em ta xưa nay vậy.

Chờ chí mấy ông nam-ký hưu học vui
lòng phô-hoa cho chị em ta, cũng dồn
đoàn hậu tần, hầu đê lòng cải lương
giúm chút ít thi-on đức cho dân-dân
biết chứng nào! Không để lời luận của
tôi lại nghịch ý với mấy ngài kiêu cợt
chê bai đền-dài, tôi hứ chẳng soán
nhau lầm sao!

Nhưng... chẳng phải vì mấy ngài
hưu học đó, mà bô việc tiền-trinh của
chị em ta; nên tôi có nghĩ một việc như
vậy: Thời! Bây giờ tôi cũng vang ý
mấy ngài đó, tôi chẳng nói bô quyền
nữa, để đổi bô chữ Nam-nữ bình quyền
đó lại làm Nam-dai-nữ-lao. (Nghĩa là để
cho mấy ngài nghịch luận với tôi đó, có
quyền mua vui thả phè, còn đan-bà thi
cứ quán-vận, cưới không cho buộc
giấy tung; yểm mang, chờ không cho
gái-sút, mua gánh bán bưng mà độ
nuốt), thì co iê mấy ngài vui ý; mà tôi
lại nghĩ còn sự nỗi sưng rộn sành iệ
dây chằng? là vì tôi con mướt một việc,
tuy là tiêu-dám cao-miêng con người ta
ăn mắm ăn muối hè chảng nái, nói thi có.

Bè biền chép tên ông bà cha mẹ, vợ
con v.v. các đều quan hệ trong già-dao,
30 trường, giấy thương-hàng, bia-dài,
cô-nhiều đều rất hữu ích nên biết.

Gia-ban-lô..... \$ 40
Ô-xa-mua-gởi recommandée. \$ 50
Mua-ban-lại..... \$ 32

Mỗi nhà nên mua 1 cuốn
bán tại tiệm QUANG-HUÝ,
54, rue Viêt-nam-Saigon
cần khát

xấu lầu mà người ta chê cười nghe
hông... ! Mà anh bay quên lâm, thời
đè tôi buộc soi giấy duội cho anh cái
xong, bê chứng nào tôi giục một cái thi
anh gấp một miếng, vậy thi tiện hơn.
Thắng tr.

Bên kia mời khách ngồi lại ăn cơm,
ban đầu chủ-chiên còn giết phép, bê-møy
nhập soi giấy một cái, thi cậu gấp một
miếng, ruồi con vò đang ăng xang lo
nước nôi trong bếp, thỉnh-linh con chó
ruytic con gà chạy ngang qua vường
lấy mỗi giấy giết lia giết lịa, ngoài nó
tưởng bêu nó ăn mieu, ban đầu còn
chim dùi, sau bị con gà giết chết, nó bèn
bô đầu hại tay bốc lín bốc lín, tay hốt tay
thobs chứng đó nào có khe ai là khách,
làm cho anh khách ngần ngơ, hoán kinh
mà đi mất. Hồi ối! chờ chí nam-nữ mà
đặng đồng công đồng hưởng với nhau,
làm sao mà soi giấy duội bắt bô-thé ấy.

(Sau sẽ tiếp theo).

M. Nguyễn-rô-Tuân.

Rượu Sâm-banh hiện MARQUIS DE BERGEY là rượu nhứt hào hạng.

SÁCH GIA PHÓ

(Livre de Famille)

Dò-trach-Sanh, Dai-du'o-c-phòng
Quai de Minh-huong 7
CHOLON

Tiệm bao-chè thảo theo cách Langsa, có trứ
đứa chí thuộc danh Tiếng bắc phương Tây
và Trung-quốc, chẳng thiếu món chi, tuy bùn
hiểu chí khé một thứ thuốc này, thom tho ngọt
điển, sinh nê giáng trái cà-na, dung trong hộp
tho-biến sau đây, để trù chí chứng bệnh họ, đau
hung và tiềng, nồng nő thi ngũ-ngo, thiệt là
một thứ thuốc trị đam-bang nört, chẳng luận
lớn nhỏ, đều dùng-dặng è. Xin qui y có mua
thì phải côi chí kỹ, kêu làm đồ giết.

演 條 小 說
Trinh-thám-tieu-thuyêt
(Tiếp theo)

Lại-xuân-diều ngầm nghĩ một hồi rồi
lại nói tuân-ràng: « Hoặc là Trinh-vân-
Việt cuồng ? vì đưa giết chủ-nàng đây
chẳng phải là người ngoài mà lợt vào
duy, nêu quả là người ở trong nhà, mà
trừ Trinh-vân-Việt ra thi khung eo
người nêu xứng-dâng cao Xiao-Chau-lay-en
ai nữa. Võ-lai-lúc quan-thiệu-iy thium-vân
Trinh-vân-Việt do, thi những loi va cung
khai súng có mội vai phần ngui. Còn như
và mà có kia nêu voi Xiao-Chau, thi sao lúc
quan-tri nói, và lại khai việc Xiao-Chau
vui tham cách dùng cây súng ra làm cur,
cho Xiao-Chau mặc iy, còn như và là người

Giả-ughi-cáu Xiao-Châu, thì không lẽ dĩ
nhà-hu-phu của tiều-nhân mình mà giải.
Huang-chi tài-sáng của Vượng-vịnh-Tiền,
thì người đã làm từ di-chiết mà cho Mai-
Anh hối rỗi, nếu Vịnh-Tiền mà chết rỗi thì
Xiao-Châu còn nhà-dau mà ở. Chỉ như
Trinh-văn-Việt, thì làm Thor-ký cho người
mà như làng-bông dấp đổi qua ngày,
nếu giải người chết rỗi, thì còn chỗ đâu
mà vương-dựa; dù cho người ngu-tuần
thể nào, cũng không ai làm như vậy. Lấy
đó mà suy ra thì Xiao-Châu với Trinh-
văn-Việt này không có cái-ảnh-hưởng
nào mà đáng-nghi cho được. Rốt cuộc
rồi thi cũng khó biết dưa chon-phạm là
ai? Mù mờ như bùa-thần, thành ra
cái-án-lời-thôi. Chẳng những vậy mà
Xiao-Châu cũng có nói-ham-hồ-hoài, đều
có bài-nhà thi-nắng-cũng-không-chứu
stí, hỏi-cũng-chẳng-ich-gi, chỉ-bằng
ngày-mai-ta-di-viếng-Tiều-quí-Trinh
thần, rồi sẽ thương-lượng với va coi
va tinh-lò-miêu. Nghe như vậy, liền dưng
giận-tri-giai Xiao-Châu mà về.

Sang-rồi-hết sau Lại-xuân-Biển thời
giây-rửa-mặt rồi thay áo-thay-quần, kêu
xe-tuoi qua-thần Tiều-quí-Trinh-thần.

Khi đến-nơi chào-hỏi xong rồi, Lại-
xuân-Biển bèn nói với Trinh-thần rằng:

« Khi-điển-Sau, ồm-rày chẳng ta-mi
nghi cho Xiao-Châu thiết-him-quá! Cứu
hồn qua tôi-có qua-nhà Vượng-vịnh-Tiền
mà tra-hồi Xiao-Châu cũng-kè, nên tôi-mới
rõ ràng-không-phải à người-chon-phạm,
ngay-có-một-dieu là dưa chon-phạm nô
hà-áp-về-dầu-tôi-không-rõ-biết-cách-nào
mà-tìm-cho-dec, nên phải qua-dây-hợp
lực-vợ-sau-ma-phong-tra-cho-ra-mỗi. »

Khai-trinh-Tran nói: « Tôi-có-não-mà
thấy-cho Xiao-Châu là người-vô-tội? »

Lại-xuân-Biển trả-dam-nết việc Xiao-
Châu-vô-tội, bèn qua-ma-thuật-qi-cao

Khai-trinh-Tran nghe. Lại-nói: « Nếu

quá-nắng-có-tội, thi-có-ít-não-mà-nắng

dám-tu-thết-nặng-lời-ta-đi, song-tôi

xem-tu-thết-của-nắng-dường-nau-nắng

dà-một-dieu chon-phạm, mà-nắng-muôn

hộ-tri-nu-không-chứa-nói-rồi, tuoc-đi-

tôi-có-ít-não-mà-nắng

gái-cho-ai-chứa? Chi-e-a-nắng-có-chung

tinh-với-ai-tu-thết-có-hiểu-nắng? »

Tôi-nghé-noi-trước-dêm Vượng-

vịnh-liên-bị-giết, ó-một-người-Trần-sí

não-dó, ó-trao-danh-thiếp (carte-de-

visite) vào, muôn-xu-ra-mắt Xiao-Châu,

vậy-thấy-nghi-thứ-cái, người-ý-có-quan-

nhận-cái-với-vụ-an-nắng-cảng?

Có-ít! Tôi-có-cũng-có-nghé Xiao-Châu

nói-với-lời-rằng-nó-ay-tu-ý-tu-ý-Lý-

bản-Liêm, hoặc-nó-ay-la-thu-phu-của

Xiao-Châu, cũng-không-biết-chứng.

Điển-rồi-hỏi-rằng-có-người-tinh-của-Xiao-
Châu-là-ai-ở-dâu?

Tôi-nghé-một-người-song-không-dù
bằng-có, nên-khô-má-nói-tu-họ-hát-ra.

Thầy-nghé-vậy-tôi-hiểu-rồi, trong-ti-đ
thầy-nghé-cho-Trinh-văn-Việt, thi-làm-Thor-ký-cho-người

mà-như-lòng-bông-dấp-dời-quá-nay,
nếu-giải-người-chết-rỗi, thi-còn-chỗ-dẫu

mà-vương-dựa; dù-cho-người-ngu-tuần
thể-nào, cũng-không-sẽ-làm-như-vậy. Lấy

đó-má-suỵ-rồi-Xiao-Châu-với-Trinh-
văn-Việt này-không-có-cái-ảnh-hưởng

nào-mà-dáng-nghi-cho-dec. Rốt-cuộc
rồi-thì-cũng-khó-biết-dưa-chon-phạm-là
ai? Mù-mờ-như-bùa-thần, thành-ra

cái-án-lời-thôi. Chẳng-những-vậy-mà
Xiao-Châu-cũng-có-nói-ham-hồ-hoài, đều

có-bài-nhà-thi-nắng-cũng-không-chứu
stí, hỏi-cũng-chẳng-ich-gi, chỉ-bằng

ngày-mai-ta-di-viếng-Tiều-quí-Trinh
thần, rồi sẽ-thương-lượng-với-va-coi
va-tinh-lò-miêu. Nghe-như-vậy, liền-dưng

giận-tri-giai Xiao-Châu-mà-về.

— Thiết-không-agor.

— Ủa! chung-có-chi-không-có, mà-cũng

chung-có-chỗ-não-dáng-nghi, sao-lại-dám

nghi-cho-người-là-chon-phạm? Hay-là

thầy-nghé-dập-dưa-chon-phạm-ý-không

phải-là-người-ngoài, còn-người-trong-nhà

thì-chẳng-có-ai, chỉ-có-một-minh-Trinh-
văn-Việt-dà-mi-thoi, cho-nên-thầy-mới-nghé

vậy-chứ-gì-Xiao-Châu-mà-về?

Lại-xuân-Biển nghe-nói-sống-sốt, vì

bao-nhieu-tâm-sự-của-minh-bị-Khâu-

Trinh-rõ-thấu-bết, liền-trở-lời-rằng:

« Phải-dó, thiết-anh-dó-gói-quá. »

Thầy-nghé-cho-Trinh-văn-Việt,

thiết-là-hữu-ý, nhưng-theo-đi-tôi-thi-biết

ý-là-ai, hắc-nghé-phong-phản-thì-phải

luu-tâm-má-tram-dó, tuy-dâ-có-tin-tuc

nhiều-người, song-cứa-tim-cho-ra-bằng

có, vậy-nay-thầy-quá-dây-ý-muôn-hợp

lực-với-tôi-má-làm-cho-ra-cái-án-nắng-sao?

— Phải-dó, vì-tôi-tin-Xiao-Châu-vô-tội,

tên-tôi-có-ý-muôn-bảo-cứa-cho-nắng.

Xiao-Châu-với-Mai-Anh, dâ-có-hưa

gái-cho-ai-chứa? Chi-e-a-nắng-có-chung

tinh-với-ai-tu-thết-có-hiểu-nắng?

Tôi-nghé-noi-trước-dêm Vượng-

vịnh-liên-bị-giết, ó-một-người-Trần-sí

não-dó, ó-trao-danh-thiếp (carte-de-

visite) vào, muôn-xu-ra-mắt Xiao-Châu,

vậy-thấy-nghi-thứ-cái, người-ý-có-quan-

nhận-cái-với-vụ-an-nắng-cảng?

Có-ít! Tôi-có-cũng-có-nghé Xiao-Châu

nói-với-lời-rằng-nó-ay-tu-ý-tu-ý-Lý-

bản-Liêm, hoặc-nó-ay-la-thu-phu-của

Xiao-Châu, cũng-không-biết-chứng.

Điển-rồi-hỏi-rằng-có-người-tinh-của-Xiao-
Châu-là-ai-ở-dâu?

Tôi-nghé-một-người-song-không-dù

bằng-có, nên-khô-má-nói-tu-họ-hát-ra.

Thầy-nghé-vậy-tôi-hiểu-rồi, trong-ti-đ

thầy-nghé-cho-Trinh-văn-Việt, thi-làm-Thor-ký-cho

mà-như-lòng-bông-dấp-dời-quá-nay,
nếu-giải-người-chết-rỗi, thi-còn-chỗ-dẫu

mà-vương-dựa; dù-cho-người-ngu-tuần
thể-nào, cũng-không-sẽ-làm-như-vậy. Lấy

đó-má-suỵ-rồi-Xiao-Châu-với-Trinh-
văn-Việt này-không-có-cái-ảnh-hưởng

nào-mà-dáng-nghi-cho-dec. Rốt-cuộc

rồi-thì-cũng-khó-biết-dưa-chon-phạm-là

ai? Mù-mờ-như-bùa-thần, thành-ra

cái-án-lời-thôi. Chẳng-những-vậy-mà

Xiao-Châu-cũng-có-nói-ham-hồ-hoài, đều

có-bài-nhà-thi-nắng-cũng-không-chứu

stí, hỏi-cũng-chẳng-ich-gi, chỉ-bằng

ngày-mai-ta-di-viếng-Tiều-quí-Trinh

thần, rồi sẽ-thương-lượng-với-va-coi

va-tinh-lò-miêu. Nghe-như-vậy, liền-dưng

giận-tri-giai Xiao-Châu-mà-về?

— Thiết-không-agor.

— Ủa! chung-có-chi-không-có, mà-cũng

chung-có-chỗ-não-dáng-nghi, sao-lại-dám

nghi-cho-người-là-chon-phạm? Hay-là

thầy-nghé-dập-dưa-chon-phạm-ý-không

phải-là-người-ngoài, còn-người-trong-nhà

thì-chẳng-có-ai, chỉ-có-một-minh-Trinh-

văn-Việt-dà-mi-thoi, cho-nên-thầy-mới-nghé

vậy-chứ-gì-Xiao-Châu-mà-về?

— Phải-dó, vì-tôi-tin-Xiao-Châu-vô-tội,

tên-tôi-có-ý-muôn-bảo-cứa-cho-nắng.

Xiao-Châu-với-Mai-Anh, dâ-có-hưa

gái-cho-ai-chứa? Chi-e-a-nắng-có-chung

tinh-với-ai-tu-thết-có-hiểu-nắng?

Tôi-nghé-noi-trước-dêm Vượng-

vịnh-liên-bị-giết, ó-một-người-Trần-sí

não-dó, ó-trao-danh-thiếp (carte-de-

visite) vào, muôn-xu-ra-mắt Xiao-Châu,

vậy-thấy-nghi-thứ-cái, người-ý-có-quan-

nhận-cái-với-vụ-an-nắng-cảng?

Có-ít! Tôi-có-cũng-có-nghé Xiao-Châu

nói-với-lời-rằng-nó-ay-tu-ý-tu-ý-Lý-

bản-Liêm, hoặc-nó-ay-la-thu-phu-của

Xiao-Châu, cũng-không-biết-chứng.

dư-dầu-má-xoi-hội-dầu-này-dám-thọc
dầu-kia-như-ai-xưa-rày-và-sao-má-Chí
tưởng-sái.—Chi-Kim-Dinh-ó! Tôi-day-là
đường-dường-nam-tú, hắc-nói-ra-thì
nghĩa-chánh-từ-nghiêm, có-làm-có-chứu,
làm-được-thì-làm, làm-không-được-thì-dưa
mặt-dòi-ra-má-chứu, chớ-it-hay-mướn-ai-làm
rồi-dừng-tên-minh, chớ-it-hay-nói-bướm,
ít-hay-nói-bậy-rồi-cái-bướm, và-cũng
chẳng-phải-như-đến-tiều-nhân-kia-má
diện-thì-bởi-phí, nắp-lén-sau-làng-người
má-uồng-hà-tất-lời-và-yêu-dâu?—Chi-Luu-
kim-Dinh-né! Chí-viết-4-chữ-miêng-miêng
hoa-diệt-rõ-ràng, tôi-e-cho-em-ít-nó-học
theo-má-bị-thành-hiền-quâ-trách, tôi-sứa
lại-là-quá-diết, Chí-chàng-tri-quá-nứa-thì
thôi, Chí-lại-dỗ-cho-kẻ-sứa-bài, và-chứ
xưa-rày-Chí-dùng-chứ-bắt-sanh-câm, chứ
hắng-gia-dó, ai-sứa-vậy-Chí??

Ráng-má-coi-chứng-lầy, kéo-ông-Thánh
quâ-chết-giờ!!

TRẦN-LẠC-TIẾU
tái-bài.

NHÀN DÀM

Hai-vợ-phóng-ông-gia-kia-có-một-dứa
con-trai, Ông-thì-say-sưa-cá-ngu, con-lại
hoan-dâng-và-hạc.

Bà-kia-trong-lúc-thông-còn-di-ở-hạc,
nhưng-má-kêu-cho-nhầm-chỗ-cá, chớ
kêu-lêu-và-sao-dec? Thiết-ai-má-viết
giảm-bài-lý-cho-Chí, tôi-cũng-khá-khen,
thiết-cũng-có-tài-cường-biết-lâm-dó, cát
nghĩa-chứ-Minh-là-kêu, ai-lại-không
biết, nhưng-má-kêu-cho-nhầm-chỗ-cá, chớ

kêu-lêu-và-sao-dec? Thiết-ai-má-viết
giảm-bài-lý-cho-Chí, tôi-cũng-khá-khen,
thiết-cũng-có-tài-cường-biết-lâm-dó, cát

nghĩa-chứ-Minh-là-kêu, phu-thứ-hết,
chết-và-thứ-hết, chép-hết,....thusa!

Thằng-con-di-choi-và, dóm-lên-trên
cửa-thì-bà-thi, thi-biết-của-chu-minh,
biết-lấy-viết-dáp-lại-một-bài, rồi-bò-ra
đi-mắt:

Một-năm-12-tháng, 1-tháng-ba-mươi-ngày,
Tử-tiến-minh-câm-nhí-trí. (Tử-thơ) Tài!

Hết-rồi.—Còn-cáu: Cám-sóc-hoa-minh,
Chí-nói-dó, xuất-vụ-hà-diễn? Chuyển-này
sao-Chí-b

TÚY KIỀU GIÁI NGHĨA

Vì ai rụng cài, rơi kim(1)?
Đè con béo nồi may chum vi ai?

Lời con dặn lại một hai.

« Đầu mòn bia đá(2) dám sai tất
vàng. »

Lạy thời nàng mới thura chưởng;
nhờ cha trả được nghĩa chàng cho
xuôi.

Cá chi thân-phận tôi-dối,

« Đầu rồng xuong trảng quê người
quân đầu? »

Xiết bao kẽ nỗi thảm sầu!

Khắc-canh dã giục nam lâu mày
hỏi.

Kiều-hoa đầu dã đèn ngoài.

Quần, huyền đầu dã giục người
sanh-ly. (3)

Đau lòng kẽ ở người đi,
Giọt roi thảm đá, tơ chia rủ tâm.

Vì ai hột cải dinh theo hồ-phách rụng
mà kim đá nam-châm búi rơi ra? Vì ai
để cho con béo nồi, may chum.

Thôi một hai lời con dặn lại đó đầu có
mái cho mòn bia đá thử vàng đi nữa cha
cũng chẳng đám sao tất vàng của cha. »

Kiều lạy cha, rồi nàng mới thura chưởng
mặt thử rằng: Nhờ cha họa may trả
được nghĩa chàng cho xong-xuôi.

Cá chi con là thân-phận tôi-dối nhà
người, đầu rồng thắc bỗ xuong trảng nơi
quê người con cũng chàng quân đầu? »

Nỗi thảm sầu này kẽ biết bao nhiêu
cho xiết! Còn đương than thở phúc
nghe trống khắc-canh ở nam-biển đã giục
mấy hồi rồi.

Ngó ra thấy kiều-hoa đã đến đầu hồi
nào, còn ở ngoài mà tiếng quân huyễn ở
đầu không biết đã giục cho người sanh-ly.

Cha chả! kẽ ở người đi đau lòng biết
mấy! Giọt lụy rơi làm cho đá cũng thảm
mà đau rên to chia như vầy làm như rủ
tâm buồn.

Ôi! Lác chia-phai, nỗi thảm-sầu kẽ
sao cho xiết. Thủ là đau con tử biệt, ai

NGHĨA XUỐI

— Vì ai mà cá nuroe cách xa máy chim
béo nồi? Vì ai duyên Kim-aki lò lang?
Ấy cũng là vì cha. Con ôi! Nay đã ra đến
thế, on son cha còn ghi-tac. Thời con
hảy an-tâm, máy lời con cắn-dịu cha
nguyên chẳng quên, con hảy nhớ rằng
cha và em con sẽ làm như ý con muốn.

Kiều nghe cha phản dã cạn lời, lau
nước mắt, cùi đầu lạy cha mà rằng: «
Đầu con trả được chút nghĩa cho chàng,
Ấy cũng nhờ elia hót lòng giúp đỡ. Nay
con xia lạy cha mà đến ơn ấy. Cha ôi!
Chờ con bước chon ra khỏi nhà rồi, thì
con là tôi-dối người nơi xứ-kỳ. Đầu con
phải chịu trăm thảm, ngàn sầu, muốn
đến khóc-mắt, nói cho cùng, con mà phải
hỗn thay đổi khách con cũng chẳng phiền
hà, miễn là trọn hiểu cùng cha, hết
tình cảm hạn... »

Bóng đầu, nghe trống trở anh năm.
Ai này giục mình ngó ra ngoài thi thấy
đã có kiệu kết hoa đã chực tại cửa rồi.
Lại nghe kèn quyền rền tai, tháo-hồi
Túy-Kiều lên kiệu.

Ôi! Lác chia-phai, nỗi thảm-sầu kẽ
sao cho xiết. Thủ là đau con tử biệt, ai

vậy xóm nhau hàng hồi. Tâm dõi rằng
ngày nay ngồi xe-kéo ruồi-dung, phúc
đến đầu đường, không để xe-hoi chạy
trở tối dung rất mạnh, làm cho xe kéo
phải văng ra, mình té nhầm một sẹc đá,
sau phải chịu vất nỗi sướng.

Lé-chánh-Trực hỏi trẻ di ruote thấy
N... là danh-sí trong làng. Thầy lật
đặt bàn áo, bịch khăn, xô giày di đến.
Thầy cai mồi vào phòng chẩn mạch. Đã
chừng năm phút đồng-đò, thầy giài đầu
nói: « Chẳng có chi cho ilamp, cậu hai bị
di đường mặt mồi, phần thắng này nòng
nọc nứa cầm. Tôi hỏi một thang, sắt hai
chén còn tám phân, nòng rồi trùm mền
cho đỡ mồ-hôi, ngủ đến sáng ngày thi
hết. Cái nghề thầy thuốc bỗn thấy sau đầu
thì cho là cầm. Chánh-Trực giờ chờ
cho thầy coi, thầy nói: « May đđ! Tôi
mới nấu một bù thuốc dân rất hay.
Thuốc này là thuốc già-truyền trị vittich
rất thần-hiệu. Tháng rồi, tháng Mít bị ghẻ
kém lò-lát, dân thuốc của tôi lành liền.

Ấy là

Trước phuote lớn mới sanh con nghĩa-sí,
Nay thuốc hay khôn trị bệnh lương tâm.

Bà con lối xóm nghe nói Tâm đau, tự
tới nhà thăm chát-nure. Vợ chồng cả
Thống cũng đến viếng-dối ba phen. Còn
Thiên-Hương nghe nói người thương
của mình qui-thể không an thi cũng rốn
xang tít da, khát đường khôn ngửi, mặt
lỗ dầu dầu. Bà biết rằng chàng đang két
duyên, nhưng mà Thiên-Hương quyết
giữ lòng trinh-bạch với tình, nên bà
quyết không trao thân cho người khác.

Nhắc lại Nguyễn-biếu-Nghi lúc nóng
giận đánh người tri-kỷ rồi thấy Tâm tâ-

Trời hôm máy kéo tôi dám,
Đầu dầu ngọn cỏ, dám dám hành
suong(4)

Rước đầu về đèn trú-phường, (5)
Bón bê xuân tỏa một nường ở
trong.

Ngáp-gừng thận-lục, e hông,
Nghĩ lòng lại xót-xa lòng dõi phen.

Phảm-tiên roi đèn tay hèn!

Hoài công-nắng giữ mưa gìn với ai,

Biết thân đèn bước lạc-lại.

Nhuý đào thà bè cho người tình

chung!

Trời hôm hôm thêm máy đèn ngo
tối dám, hành ra ngoài cỏ dầu-dầu, hành
suong dầu-dầu đường roi lụy.

Giam-sanh rước đầu về đèn trú-phường
nhốt một nắng ở trong phòng bốn bờ
khó chát.

Thảm cho Kiều ngáp-gừng khó bước,
thien lục e hông! Nghĩ lòng minh, lòng
lại zót-xa dõi phen.

Thưa rằng, kẽ cho phảm-tiên nay roi
đen tay hèn tôi! Túy cho bấy lâu hoài
công giữ nắng, gìn mưa với ai!

Chó chí tôi biết thân tôi ngày nay đèn
bước lạc-lại như vậy, thi lúc nay thà tôi
cho người tình-chung bè nhuy-dot di rồi.

chịu tức nỗi sanh-ly, lên xe di giọt ngọc
ly bì, người dựa cửa ngóng giòng cháu
lai-lai.

Trời vừa rạng sáng, nhìn bốn phía
u-u minh-minh, ngó xuống đất ngọn cỏ
phiết-pho, xem trên hành giọt sương ră
ră, người buồn xem cảnh cũng buồn,
sắc vui cho bằng vui mới gấp-gỗ.— Chẳng
chi buồn hơn là buồn sòng ly-biệt.

(4) Nhành-suong.— Nhành cây có

sương đóng coi như hình mặt nhành

bằng strong.

(5) Trú-phường.— Nơi trú-ngủ, nơi
dùm-dot. Bây giờ kêu là khách-sang hay

là nhà ngủ.

(1) Rụng cài, rơi kim.— Sách Việt-loại
tương-cảm-chí có câu: « Hồ-phách thập
đai.— Tie-thach đan, cảm. » nghĩa là:
Đè hồ-phách rút lột cài, đà Nam-châm
kim. Người ta hay lấy đó mà nói về
vợ-chồng, kêu là duyên Kim-cài.

Theo đây, hột cải dinh theo hồ-phách
rung ra, còn Kim đá Nam-châm hit rơi
ra ấy là vợ chồng xa-cách.

(2) Bia đá.— Người ta tưởng có một
đá để thử vàng. Đây Vương-ông ý
nói minh là vàng thiệt, có mài mòn bia
đá thì mòn, chứ vàng không khi nào
phai. Cũng như nói: Vàng thiệt mà sợ
gi lồng?

(3) Sanh-ly.— Sóng mà lia nhau. Sò
tử rằng: Lạc, mạc lạc hổ tên tương-trí,
Bi, mạc bi hổ sanh biết-ly, nghĩa: Chẳng
chi vui cho bằng vui mới gấp-gỗ.— Chẳng
chi buồn hơn là buồn sòng ly-biệt.

(4) Nhành-suong.— Nhành cây có
sương đóng coi như hình mặt nhành

bằng strong.

(5) Trú-phường.— Nơi trú-ngủ, nơi
dùm-dot. Bây giờ kêu là khách-sang hay

là nhà ngủ.

(Sau se tiếp theo) TRƯỜNG-MINH-BIEN.

OVERLAND LOCATION GARAGE SAMY RAMA

Hàng xe hơi cho mướn

ở tại đường Cây-mai số nhà 48

CHOLON

Nay tôi có lập một hàng xe hơi kiểu
Huê-ký, hiệu Overland thiết mới tinh
hảo, sạch sẽ và tốt lắm, đê dùng mà nhân
du rất đẹp. Lạc-châu chư-quán-tử có dịp
chi lèn đến Saigon và Cholon, nếu muốn
thuê xe hơi xem phong-cảnh, chẳng
luận đi gần hay xa mà muốn mướn xe
hơi, thi xin hãy đến hàng tôi-má thương
nghi, tôi cho mướn giá rẻ vô cùng. Liệt
vị nếu tưởng tình tôi, thi tôi cũng vui
lòng tiếp dài.

SAMY RAMA, clu-khi.

NGHĨA KHÍ TÌNH SI TRUYỀN (Tiếp theo)

Tâm mang quá nói: « Chuyện này
Nghi mới bắt ngã-nang nứa rồi » Vậy
cầm và lò và bao, kêu xe kéo đồng xuống
Cầu-đang-Linh, rồi thay! Hồi thi cô Nghi
nói Nghi đã di Biên-hoa rồi, chẳng biết
chứng nào mới vỡ. Tâm ngã-nga, kiêu
ra vỡ, ngã trên ta tỉnh: nứa đợi Nghi và
má phán-trần lợi-hại thi sự cản-hạn
nặng thêm. Vậy quyết-j chiếu và Gia-gia.

X

Bud trước tướng là trời có mắt.
Hôm nay mới bắt đái và tinh
Chiều lại, Tâm về đến nhà thi tay chon
bóng-rồng, nǚ hỏi nứt đam, mặt coi
xanh-lết, trọc đầu nòng hồi. Ai này thấy

bên kia Tâm nằm thiếp thiếp, cơm
cháo ít dùng, lúc thi mè, lúc thi tinh.
Lúc nào Tâm tinh hay nghĩ đến Hữu-nghi,
lo cho Nghi ăn-năn mà buồn rầu, trông
cho mày móm đi Saigon dặng càng Nghi
phản trắn hơng thiệt, liếc guyeng dây, lại
soi bộ mình yêu ôi quí, doi tới lánh
binh lâu lăm! Vậy tinh viết theo dạng tó
ngon nganh cho Nghi biết. Bữa kia,
Tâm ngó trưa dây, trong mành khép-khoé,
ngó trước sau chẳng thấy ai.

Tâm lùi lại bàn viết, tẩy một tờ t-ss,
lục cái thơ mình đã gửi cho cha mẹ mà
nói việc Nghi, dem cái thơ cũ: oha trú lòi
lại cho mình (để nguyên và thơ và bao
có con dấu nhà giày-thép dặng cho Nghi
tin mìn) niêm bết vào một cái bao thơ
lớn, gán hai con cò mồi rồi sai tré đem
ra ga mà gửi. Từ ấy, Tâm mới yên trong
lòng một chút, cảng bình coi voi giám
thuỷ.

Nhắc lại Nguyễn-biếu-Nghi lúc nóng
giận đánh người tri-kỷ rồi thấy Tâm tâ-

Tain-pix-VÂN.

DENTIFRICES
THUỐC ĐÁNH RĂNG
THUỐC NƯỚC, THUỐC SÊT, THUỐC BỘT HAY LÀ XÀ-BONG CỦA CÁC CHA
BENEDICTINS DE SOULAC

Bầu xảo tại Paris năm 1900, được bằng-eấp trật-phẩm

Thuốc này chính là thuốc người Langsa bào-chè, tốt hơn các thứ thuốc đánh răng dùng thường ngày.

Thuốc đánh răng thương-hàng này, làm cho răng sạch-sè mà trắng trong, diệt cả loại vi-trù g. sâu răng, khỏi bị sứt tách, đường nướu và miệng được tinh-khất luôn. Mùi thơm hắt-ngát. Thuốc nước này các vị ghiền nên dùng mà sảng-miêng.

Thứ thuốc sét và xà-bong dùng trong ông thời-nay dùng lâm.

Cà và Đại-Pháp, cà và Toàn-cầu, chẳng có thuốc đánh răng nào quý hơn và rẻ hơn thuốc này.

Lời rao chí yêu

Từ ngày Đại-Pháp ra luật ngang-cầm đồng-dô của Đức và của Áo đến nay, kể từ ngày 24 Décembre 1914 và 3 Janvier 1915, thì hai thứ thuốc đánh răng hiệu « Odol » và « Kalodont » đã bị nhập kho rồi.

Muốn cho người mua khỏi lâm, vì sợ ngoại-hàng tráo dỗ giả vào dô của Langsa, chúng tôi xin biện rõ ra đây hai hiệu thuốc đánh răng của Đức và Áo nói đó:

Odol. — Déposé par la Société Lingner Werke Aktiengesellschaft, à Dresden (Allemagne).

Kalodont. — Déposé par la Société KK Landes Privilegerte Milly Kersenseilend und Glycerin Fabrik, von F. Sarg's Sohn et C°, à Vienne (Autriche).

Người Đại-Pháp và người Annam phải biết rằng hai hiệu thuốc đánh răng đó là đã chả kè nghịch.

PÂTE OU SAVON
DENTIFRICE

PÂTE OU SAVON
DENTIFRICE

POUDRE
DENTIFRICE

28 juin 1917

Lời rao cẩn kiệp

Tôi là Nguyễn-Tín-Tài ở đường Paul Bert, kinh rao cho ai nấy hay rằng: Có một cái mả với năm trong miếng đất số 92, Section E, 8e feuille tại đường Faucault, dựa gốc đất thánh chà. Vậy ai là bà con của cái mả ấy, bạn trong một tháng phải lấy cốt đi, bằng không thi chủ đất phải lấy cốt dam chôn nơi khác vì đã có xin phép xá Tây rồi.

Saigon, ngày 7 mai 1917.

CHỦ ĐẤT,

NGUYỄN-TÍN-TÀI kính cẩn.

PNOM-PENH BAZAR
TRƯỜNG-XUÂN

MINH

BẢN LỀ

Tại xứ ta, người Tàu và Án-dô chẳng phải bán-ròng những hàng hóa nước họ đam qua, phần nhiều mua của các hàng tại Saigon.

Bây giờ hiệu dĩ quám đến gốc cội (chính các nhà công-nghệ) hàng ngoại-quốc mà sỉ-lại cho họ, kẽ dĩ chia năm trại. Nên kinh-tế cho chư vương: ai muôn sỉ-vật chi, hay mua một ít mòn-hàng kiêu như vật mới-ché (art. nouveauté) đem về bán-thứ oai, rồi sau sẽ mua nhiều, thì bốn hiệu cũng tinh-giá để gởi contre remboursement cho.

Ngòi viết « Sans rivale » hình giống thứ Sergent-Major, mỗi hộp 144 ngòi — 12 hộp 6 \$ 70 — 144 hộp 77 \$ 00.

Crème đánh giày đen và vàng, 12 hộp nhỏ, 0 \$ 43 — 12 hộp lớn 0 \$ 75. Sách mới « Tình-Hài-Nhữ-Trich » (chuyện đời nay) trọn bộ 2 cuốn mỗi cuốn 0 \$ 30.

Ngòi viết « Sergent-Major » mỗi hộp 100 ngòi, 12 hộp 6 \$ 60.

Lý-nhụ-Du,

24-25, Quai Piquet, Phnom-Penh.

NHỊ-THIỀN-DƯỜNG

PHARMACIE ASIATIQUE

38, Rue de Canton. — Cholon

Tiệm chánh ở tại Quảng-dông, Ông Lương-Ý Vi-Tê-Sanh chở ra.

Suru-Độc-Linh-Dược
(THUỐC TRỊ BÌNH TIỂM-LA)

Bịnh Hoa-liều là một mồi giặc lớn trong đời văn-minh thế-giới, bồ mang lỵ nó, ăn chẳng biết ngọt, ngủ không yên giấc, ấy là một giống bịnh rất thâm, rất độc, cho nhân-quảu xâ-hội. Bởi vậy cho nên từ xưa đến nay những anh-hùng hào-kiệt, có nhiều người vì nó mà phải bỏ mình eking tuyệt giông, hoặc di truyền lại cho vợ con, ấy cũng đều tại dùng lầm phương thuốc.

Chớ như tiệm tôi đây, từ ra làm thuốc đến nay, vẫn trị các bịnh Hoa-liều cũng đã nhiều, gần khắp trong thế-giới, cho nên mới thấy động nhiều cái mồi tệ mà nghiêm ra, vì có nhiều thầy trị bịnh Hoa-liều thì hay dùng những vị Bả-dậu-suong mà xô cho mạnh, hoặc dùng vị Thủy-ngân mà dâng-xuồng, như vậy thì chẳng những là hại thân mà lại không còn sanh cơ iết-dặng, át phổi tuyệt giông tuyệt nỗi, cái sự hại ấy rất to. Vâ chăng hè cái độc mà nó vào mình, thi nó cứ vào theo mày nơi mạch máu, chớ không phải là ở hoài một chỗ, nếu xô như vậy mà xô ra mày nơi mạch máu trong cả châu-thân đâu sao? Bất quá là lúc cái nhiệt độc nó đương hành mà cho xô ra, hoặc cho nó hạ xuồng, dâng mày làm cho bịnh giảm xấp-thì đó mà thôi, chớ nói linh chỗ độc ấy hay là mạnh trong minh một hai tháng thì là lâm to lâm đó.

Bởi tôi xét rõ, để có ấy, nên phải tìm các phương hay và hiệp với các ông Lương-đông-nghĩa cùn các chứng bịnh ấy mà chế thử thuốc ra đây, để mà cứu người và giúp đỡ, và loại thuốc cũng là hòa-bình, không ngứa cũng không xô lâm, bịnh nặng thì mỗi ngày xô hai lần, còn bịnh nhẹ thì mỗi ngày xô một lần, không đau-bụng, cũng như thế người mạn-lại đầu vào các nơi mạch máu mà đuổi các chứng-disease, hoặc theo mồ-hôi, hoặc theo đường tiêu-tiện, hay là hơi thở mà ra. Dù cho người không phải bịnh Hoa-liều mà uống nó, thi nó cũng làm cho huyết-dịch sạch-sè, ăn được nhiều, ngủ yên giấc và sra diệu-mạo sáng-láng, tinh-thần khỏe-khoắn.

Chú-trị các chứng bịnh Hoa-liều kẽ ra sau đây:

Phong-thấp đau-xương.

Bán-thần bắt-topi,

Tim-la lở-lỗi,

Dương-mai mọc-mục,

Đau-bịnh hột-xoài,

Ung-thư nhợt-ghé,

Huyết-khô huyết-độc,

Lát-voi lát-dồng-tiền,

Ghê-độc lây-las,

Vô-danh-thủng-độc,

Hạch-nồi chả-độc.

Các chứng-độc ngoái-da.

Như ai có bị mấy chứng bịnh này thi xin đừng e tiết-tiền, hãy mua mà uống, vì thuốc này trừ dứt nọc chẳng còn tái-di tái-lại nữa. Cách dùng: Mỗi bữa sớm mai uống thuốc nước một muỗng, và tối trước khi ngủ một muỗng. Còn thuốc huân, uống mỗi lần ba huân sau khi ăn cơm-trưa và tối, phải tắm mỗi ngày một lần và phải cẩn-ăn đồ-chua, đồ-sống-sít.

Mỗi ve thuốc nước và thuốc huân giá là..... 3 \$ 00

Tiệm thợ bạc

TRẦN THÀNH-KIẾT, n° BA-CÁCH
ở tại đường Thùy-hình, số 192
(192, Rue des Marins, Cholon)

Kinh doanh như qui-lòng qui-bà đang rất Nguyễn
tại đây là Thợ-bạc tại đường Thùy-hình, số nhà
192, đã hơn 10 năm, với sự qui-lòng qui-bà rõ
rõ. Nay tôi đến xưởng giao giao và làm lòe công
dường Thùy-hình, số nhà 192, mà ra rộng rãi và
sạch sẽ, tôi lại chờ xe sang để mua-trang bằng
đồng và hàng vàng nhiều kiệu, nhiều cách mới
theo kiểu Langas và kiểu Hồng-Mao, hoặc nỉ hoặc
vải bồ Tây dát các thứ. May đã mau mà
giá lại rẻ hơn các tiệm khác. Xin chúc
ông hay đến tiệm tôi, đặt thử vài mảnh
thì tôi cũng sẵn lòng tiếp đãi tử-tế.

Nay kính

TRẦN THÀNH-KIẾT, n° BA-CÁCH.
Bijoutier. — Chợ-lớn.

QUỲNH-MỸ

NGUYỄN-NGỌC-CƯ
Số 20, đường Amiral-Courbet
(CHỢ BẾN THÀNH MỚI SAIGON)

Gạo, than, cùi, nước-mắm, thịt, cá, tôm,
trái-bột, trái-táo, thuốc-hút cùng các vật
dùng khác.

Nước mắm Phù-quốc ngọt thương hụng

Tiệm này bán rộng nước-mắm ở Bình-thuận; không bán nước-mắm làm
tại đây. Mua vật chí, hoặc sai đến hàng
phố, gởi giấy, thì có kẻ đem đến nhà
thông-xai. Nay tôi lại có đơn chỗ ai chỗ
ngồi mua sắm để từ-tế. Muốn dùng cơm từ
biển-đèn, hay là muối dùng cơm thường
cũng được. Lại có chỗ nghỉ ngồi thông
tin cho ông ghé chơi một phen tại
biển.

A-KONG 生

Tiệm may ở tại đường Duperré, số 87

SAIGON.

Tiệm tôi lập ra đã 45 năm rồi, từ ông
giá tôi lập đến nay, tôi thế cho ông già
tôi, may dù các thứ quần áo theo kiểu
Langas và kiểu Hồng-Mao, hoặc nỉ hoặc
vải bồ Tây dát các thứ. May đã mau mà
giá lại rẻ hơn các tiệm khác. Xin chúc
ông hay đến tiệm tôi, đặt thử vài mảnh
thì tôi cũng sẵn lòng tiếp đãi tử-tế.

A-KONG kính cáo.

Tiệm khác con dấu

TIỆM
Trương-văn-Hanh

SADEC

Có bán xe máy mới và cũ đồ phụ tùng
xe máy và sửa xe. Lãnh-thập mươi đèn
khi đê (carbure) theo cuộc quan-hàn,
tan, tết, kỵ-yến, Tân-gia, hạ-thọ.

Khán-đe bằng nhiều tay-tết thượng
hạng, bán mờ và bán lè vỏ ruột xe máy
hiệu Michelin.

Qui-khách ở xa mua mua đồ phụ
tùng xe máy, xin gởi thư cho tôi, tôi
sẵn-lòng kỹ-lưỡng gửi contre remboursement
nghĩa là đóng-bạc tại nhà-tho
má-lanh-dô.

Hoặc muốn biết giá đồ trước khi mua
thì tôi sẵn-lòng cho giá đồ phụ tùng in
sản-bằng-chữ-quốc-ngữ Prix-courant.

TRƯƠNG-VĂN-HANH,
cần khái.

Thời-sự cảm-nang

Kinh-trinh chư qui-vi tôi có lập tiệm khác
con dấu đồng và mủ thung (timbre cuivre
et caoutchouc) bằng đồng, chạm mờ bia đá
chum-thach dát mả (pierrres tombales), lại
cố họa hình chon dung dát kiêu-vân-vân.

Chu-vi mua-bé dùng kiêu, nào xin gởi
thư cho tôi thì tôi sẽ hối-lòng làm cho
và ý và tình-giá thiệt-rẻ, tôi rủi-dội-ôn
vô-càng.

Vente d'articles du Tonkin

Có bán các thứ hàng bắc, lụa-xuyễn,
thé, linh, bàng-sa, luyt-lông, đồ đồng,
đồ thau, vân-vân.

Có gởi báu tại tiệm:
MM. BÉ-QUANG-NHO à Bentré,
TRẦN-VĂN-TUYỀN à Vinhlong,
mấy tiệm sách ở Saigon đều có bán.

N. C. M. D.

CAFÉ RESTAURANT

45, rue Amiral Courbet
SAIGON

Kinh-càng chư qui-ông qui-thay-dang
rõ:

Nay tôi mới lập một quán cơm Tây-tại
đường Amiral Courbet số 45 Saigon
ngang nhà Khách-sang Nam-dong-Huong,
có đủ đồ ăn và hành-mứt cùng đồ diêm
tâm-ngoan-tiều-bồ. Cái-xin chư-ông, có
đi-dau-tiền đường, ghé-quán tôi-choi, tôi
sẽ làm cho vui-lòng-dẹp-ý chư-ông.

SÁU HOÀN; cần khái

Lời rao

GRANDE BIJOUTERIE CENTRALE

Tiệm Thợ-bạc
Nguyễn-văn-Giáo
hiệu THI-THO

Tiệm tôi khi trước ở đường Lefèvre,
số 80, đã 20 năm, nay dời về đường
Schroder, số 13, tại chợ mới Saigon.

Có bán đồ nữ-trang dát kiêu theo kiêu
thời, dùng về đám-cưới đám-hỏi rất đẹp.
Đồ làm dát khéo, mà giá lại rẻ.

Một việc đáng khen

Bây-lâu nay thợ-bạc ta chỉ có lập-lò,
rồi v.i dến-mười làm chì thi-làm-này-vì-thời,
chờ-chưa-thấy ai bày-tiệm bán đồ
nữ-trang như mày-tiệm của khách Kiêu-
cú-vì. Mùi từ ngày M. Bảy-Khôe là người
rất có-khi-dởm, đứng-khỏi-doan-ra mà
lập một tiệm bán đồ nữ-trang-rất-lớn,
lại thêm đồ làm-khéo là theo kiêu-cách
dương-thời mà đưa-tranh-mỗi-lợi-với
khách Kiêu-cú, nhờ đó mà ngày nay người
Annam ta thấy việc-làm-phai, nên cũng

đua-nhau, lập-thiên-nữ-trang-tại-Saigon
và Cholon-hơn-9, 10-tiệm, trong-Lý-
châu-cũng-được-hòn-rồi. Tôi-nhơn-thấy
vì-thiết có ý-máng-thẩm-cho-dồng-bang
ta, nay coi-thể-dễ-mon-men-tan-bộ-it
nhiều, lại chung-khen che-M. Bảy-Khôe
cô-chí-mở-dâng, cho-dồng-bang-ta-bước-tới.

C. B.

Lời rao

Kinh-càng-tôn-bằng-quan-khách được
hay: Nhà-ngủ-hiệu DƯƠNG-HUẤT-VĨNH-
PHỐI, ở đường AMIRAL COURBET, mòn
bài 53, Saigon, phòng-vi-nghỉ-sé-tinh
anh, dát-rông-rãi-mát-mẻ, mà giá-tiền-rẻ
houston, lại gần-gare-chánh-Saigon, rất-tiền
bé-cho-quan-khách-tới-lùi, xin-rộng-lòng
thì-đều-một-chuyen-thì-sẽ-rõ-trong-tiệm
chúng-tôi-là-biển-kinh-sí-là-thê-nao.

ANTOINE BẤU đền-kính,
N° 53, Amiral Courbet.

TIỆM HÓA CHƠN DUNG
VÀ MẶC CON ĐẦU

MÝ KÝ

Ở đường Turen số 16,
NGÀNG NHÀ HÀNG MOTTE SAIGON

Kinh-càng-cùng-qui-khách-dặng-hay-tại
tiệm tôi có-làm-má-dá-bằng-dá-cám-thach
đá-xanh-Tonkin có-dù-các-thứ-kiêu.

Có-khôc-con-dầu-bằng-dong, mủ-thun
bằng-cây, chạm-bản-dồng-cùng-hoa-diêu
thảo-mộc-theo-là-nhân-kieu-vân-vân....
Mộ-bản-chạm-bản-dá-cám-thach.

Có-thợ-hoa-chon-dung-nhâm-hình
người-má-về-bằng-dầu-sơn-vô-bổ, nước
thuốc, myc-Tàu, viết-chí-thao, họa-biên
liền, và tranh-họa-sơn-thủy.

Articles du Tonkin et chaussures en tous
genres. TRƯỜNG-NGỌC-GIÚ cẩn khái.

E. POURTOU

Đường Amiral-Dupré, số 53 số 55
SAIGON

Bán rượu-chát-dồ, tráng-hiệu Médecin, Mén
Bordelais, hiệu Bergerac, hiệu Fronsacais,
hiệu St-Emilion, hiệu Beaujolais, và hiệu
Bourgogne.

Có pha-giòi-rõ-ràng-chêng-có-ràng-không-có
pha-ruyu-hạnh, si-muôn-tranh-hôn-không-nỗi, và
ruyu-là-mà-gi-đi-rõ.

HỘP HIỆU XÁI TRẮM BÊN NHÀ

Bán-hiệu-có-làm-tờ-giao-hồi-với-siu-chè-vườn
liasm-ruyu-có-tiếng-tại-số-Médecin, và bảy-chè
vườn-có-danh-tại-số-Bordelais. Kính-Pére
Goudron-Robert khai-vị-tồn-có-danh-và-hiệp
thao-phép-về-sanh-hou-hát.

Rượu-Sam-banh, rượu-hạt-cát-Sam-banh, rượu
chát, thương-my-tiêu-hiệu-Bordelais, hiệu
Bourgogne và rượu-đàn-bản-rất-dịu-nhìn.

TRONG-LỰC-CHI-TRUNG-NGUYỄN-MA
sóng-chu-mua-phai-chu-tri-đi-đi

NAM-HỒNG-PHÁT

KHÁCH-SANG

ở đường Boulevard Bonnard, số 506
ngang Gare-né-lieu-nhà-Saigon-Camp,
tại-chợ-mới-Saigon.

Bán-rượu-thị-và-siu-chè-máy, bún-chap-sau-và
đầu-núi-sao.

Có-cho-muôn-phòng-ngo-é-sách-và-rông-mát,
giá-rõ.

Quá-quan, Quá-khách-ở-xa-muôn-mua-bé-cáu
vật-chí-thi-tái-mua-giảm, niêm-kỷ-lưỡng-giá
tới-chỗ-đè-máy-ông.

HOTEL-ANG-KE.

Nghĩa-hòa-Nguyễn

Tiệm may b' tại đường Turen, số 20
ngang nhà-hàng Motte, Saigon.

Tiệm tôi-lập-rõ-rõ-hơn-mười-năm-rồi, may
đi-các-thứ-quán-đò-theo-kieu-Tây, hoặc-nỉ-hoặc
vải-bồ-Tây-dà-thờ. May-dà-mau-mà-gi-đi-rõ.
xin-chú Qui-ông-hay-dàm-tiệm-tôi, thi-tôi-cũng

nhìn-hay-dài-té-té.

PHƯƠNG-DỊCH-cần-cáu,

28 juin 1917

VÙA LÒN TRÙ ĐÓ VẬT THỰC
những người có nomic mua MOTTET và các loại

H. BLANG và HAUFF
Đường CATHAT, SAIGON

Rượu nho đỏ và trắng (thùng và ra ve)

Nước PERRIER

Nước Soda, nước nguyên chất
và ve, ve lớn, ve phản nồng và
ve gốc nr.

Sứa hiệu CON GÀU

Sứa tươi thịt như mới nén ra
SÚA BẮC NGỌT CONDENSÉ
Sứa đặc không đường condense

Vàng sữa béo lên

Sứa bò hiệu CON GÀU tại hành Suisse lâm ra

Giấy hút thuốc hiệu CHAUVE-SOURIS

Mực viết chữ hiệu UNDERVOD, viết rõ ràng như

Bijouterie Saigonaise

Tiệm MINH-THÀNH HÒA sìn số 10-TRUNG
23, Rue Schroeder, 23 — Saigon

Kinh 101 cho lục-châu chửi quý-khách
đèn cờ: Nay tôi có mè một tiệm hàn đúc
nhà-trung theo kiểu kiêm-thời, rất nên
xinh-dep, ở tại chợ Saigon đường Schroeder
số 23. Khi trước tôi có lập tiệm hàn đúc
nhà-trung ở Chợ Lớn, đường Trí-đinh
(Jeu des Marchés) số 104, tên danh là hàn

chảo-nồi, nên tôi thường hiệu ý quý-bá
quý-cô và dùng đồ nhẹ nhàng và huê-mị).

Từ khi tôi mở 2 tiệm hàn đúc này
cũng như ơn quý-bá chiếu cô cho người
đóng-hàng nến viêt, tôi rất cảm ơn, ngày
này mà trong lục-châu hiệp hàng, tiệm
hàn đúc nhà-trung như tôi thì tôi lạy làm
vui mừng cho các ông và các xia cho các
ông cho mè thành tựu.

Nguyễn Minh

Bijouterie-viêt-nam-Saigon.

Ông Lê-vân-Võ

Là Lương-y cựu của Nhà-nước, học tại
Hàng-lâm-y-viện bắc tây (Alger) đã có col
cát nhà thương bắc tây và Annam đặng
35 năm. Trí dù chứng bệnh trong nước
vẫn. Ai muốn uống thuốc xin tới tại
nhà ở Dakao, đường Paul-Bert số 43
ngang rạp hát của ông Bác-phu-Kiệt.

NHÀ IN VÀ NHÀ BÁN SÁCH

J. VIỆT

59, rue d'Orsay. — Saigon

Nhà in này lập ra đã hơn 10 năm rồi,
in đủ các thứ các kiều, có linh in đúc tại
khu sách Nhà-nước và các Sở Tham
biên. — Có đóng bia sách dù kiều, rất
kiểu rất đẹp. — Cố in đủ các thứ thiệp
quân hồn tang lễ, nhiều kiều nhiều màu
hết hoa rực rỡ, mà vàng cũng đẹp. — Vây
xin Lục-châu chửi quan-lộ, có cần dùng
viết chí, hãy đến tiệm tôi, tôi sẽ làm mè
mè mà tinh giế lại rõ. — Tiệm tôi có
còn bán đà Thơ, Tưởng, Truyền, Sách.

LỜI RAO CẨM KIẾP

Làm dịa tôi kinh cho Lục-châu chửi
quý-đông rõ phon tôi thấy đương thời
buổi này mèo nơi rầy bài xá chôn thi
thanh, it có thấy thuốc hay, chờ nên có
nhàm khi người ta rủi bị bệnh gấp ngất,
không biết thấy đau mà rwróci cho kịp,
phải bị kiem nghèo. Nay có ông Nguyễn
Thái-Hưng nguyễn minh ra một cuốn sách
hiệu là: Kinh Nomic Lương Phuona.
Nomic khứa cùi cưa, có phu thêm nhiều
bà thuốc nam, cùi cưa rết-thần hiệu, đã
giết đồng bạn trong con nguy cấp.

Vậy xin Liet-vi hào tâm mua lạy để đánh,
hoặc trong xóm có ai rủi bị bệnh kiem
ngó, coi theo đồ mèo cùi cưa người, it
cảng là một đòn đại hưu tài đức.

Định giá mỗi cuốn là ..... 0\$50

Lục-châu quan-sô, như vi nào muôn
mà xin cùi cưa cho nhà in tái, hiệu
is: J. Việt, rue d'Orsay, Saigon.

J. VIỆT chủ tiệm

28 juin 1917

ÍCH-NGUON-DƯƠNG LÃO DƯỢC PHÒNG
Ở DƯƠNG AMIRAL ROZE, SỐ 55, TẠI CHỢ CŨ SAIGON

房藥老堂不老

別社人再益元得味賞	標商辦社	MÃU ĐƠN PHUNG I CH NGUON BUƯNG
-----------	------	--

như thất, mèo, tanh không chứng. Bao hổng tức
ngon. Điều tài mèo thời. Ban cau hanh chun.
Phat hanh voi canh công dia vò mèi. Các chứng
mèi tanh. Daung voi nha diet.

Giá bán mèi ve là 0\$10.

Mỗi hộp mèi ve là 0\$85.

丸喉止肺酒
NHUẬN PHẾ CHÌ KHAI HOÀN
(Thuốc ho)

**散安平肺萬
VĂN ỦNG BÌNH AN TÁNG**
(vật dụng sáp chén)

Phản sự sống cho người bị ho mèi chỉ-phết
lâm ra hơi thở mèi vẫn động thi rát, lưu thông
mạch lát, nếu hơi thở động mạnh thi tánh mang
vòng vang, bằng hơi thở yếu ớt thi sụp một
đám nhau một mèi nhau và ho hú, nút sảng, bối
vết hóp của người cũng nhút-hội sương gió
cháu trời, nếu cùi ngày mà bắt hơi sương gió thi
thầy muốn vật béo mèo off chay vang óa, còn
người ta cái phổi bình an thi hơi thở tự nhiên
thông thả, cháu thán thi thời tự nhiên mạnh mè,
lắng cái phổi sanh bình thi xảy ra chứng ho làm
cho từ chì bùng rồng ràng động tĩnh thần, cho
nén chứng ho là một hóng hán nghèo cho người
ta hoặc sán tai-ti táo lợn mèi sinh trùm, hoặc bồi
tích hóng hán, hoặc hóng hán trong phòng, hoặc
bồi daud hóng hán tự động hóng hán trong phòng
mọc mè, hoặc bồi cuồn hóng hán mà no
chẳng giặt, hoặc bồi hóng hán tinh thần, và
huyết kèm mèi mà sanh ra chứng ho, hoặc
huyết hóng hán, chứng mèi trên đây đều do
mèi cái pí bông nhare mà làm ra chứng ho, nếu
hóng hán trù để lâu ngày thi thành ra một bệnh
rất nên khen hí, là bò lắc thiճa thè ôm gáy,
hình thán khé khán vò vang nhau ác, chứng kỵ
đầu có thấy giải thuốc hay, cũng khé khé khé
chứng hóng hán trong mèi mè, vì như cái
nhà mè khéo chứng hóng hán dài vật dụng hay
trao đổi vậy, như dùng thuốc này tự nhiên thần
thể an hán, tăng phu diệu hán, hóng hán
hang nhứt chứng có thuốc náo bi kiếp, hoặc dùng
để đánh trong mèi khé gáy, là tám hán nguy cấp
cho mèi làm phuoc sang là tám hán mèi di đường
chứng là vật hán kia.

Trị những chứng:

Bản mèi bị cảm: Thương thi thương hàng,
Nong leit nhứt đầu, và hót sinh hòng. Tích
nhứt hòn hóng. Nghen hei hót nước. Ua nhón
thinh khóng. Dung dau là mèo. Con nit khóng
phong. Dung giài là cát. An uống không tiêu.
Giảm đam sảng, đại sảng ngọt hoi. Ruột dau

Giá bán một hoàn 0\$15.

Mỗi hộp 10 hoàn 1\$40.

CÁO BẠCH

Nguyên tiệm tôi đã khai sáng từ năm 1868 đến nay, chuyên chế-rông các thứ thuốc hay thần hiệu, đều có dùng cái
nhân Mão-Bon-Phuoc làm tin, có gởi bén trong các tháp Nguen-Ky, zin chay qui-vi có đồng phai nhìn cho kỹ, fit khói làm đúc
và mèo, còn như chay-vi ở xa chay nhâm chở không có, mà muôn dùng thuốc của tôi, hoặc mèo về bén, xin viết thư cho tiệm
tôi rồi, tôi sẽ gửi cho bén lạy tên, mà gởi contre remboursement, nghĩa là đem tiền đều mèi cho mèi làm thuốc, còn có bén mèo
như này: làh-Nguyen-Bon, rue Amiral Rose, số 55, Saigon. Vấn tôi hòng giữ một lèng-chết chán (Tiền nghĩa mèi hét hòn)

丸柳花製精

TINH CHÉ HOA LIÊU HOÀN
(Thuốc liều các giang dược)

Mèo trường hè quả vui thi sành buôn nén người
hay ham vui xài bị chứng sảng dược là một chứng
rất jiau-jiau hoặc nhơn nhiệt độc mèi sành,
nhìn khé dông không nhâm thuốc, thi đau đì đau
lại ho, vui một chút mà chịu nhọc cùi dời, khó
cho tuyệt dược phải trả cảng, ví như đầu cày
phai giết gác, nên Bón-dương chè phương thuốc
tùi dược chẳng luôc lùa mèu, hoặc mèi phát, cùi
nhìn mèc mục, hoặc nơi dưỡng vật mục mèc dài
gá, xương cùi mèi mè, cháu thán bái hoái, lát
da tay, da chun, các chứng, và sảng dược, dùng
đến thuốc này thi khé hòn igi-tri thiết nèp dược,
khô daud daud iai mèu, và sức lực trở nên mạnh
mèi như thường, thiết là thân hiệu hòn các thứ
thuốc sảng dược khác, lại dùng thuốc này sau khói
ho bô tuyệt ty. Cách dùng có chí rõ trong toa
mèi ve thuốc, giá là 0\$80 (thuốc này kí thay).

丸墨至康消

TRĨU BÝNU CHÌ THÀNH HOÀN
(Thuốc bang)

Phản trị bệnh mèi không thông, cùi mèo dài
lòi mà hại người, cùi thuốc không bay mèi bén
cung là đêu gát người. Bởi vậy Bón-dương hóng
giữ một lèng-tryre làm có ích cho người, ty
nhinch sè lyi cho mình, nên giá tám hiếp chè
phương thuốc Chì-Thành này thiết là thân hiệu,
thần thuốc vòn thiết hòa buôn, khắp các nơi dà
cô-dung thường lâu rồi, thiết là hay, để trị những
bệnh đậu-trái, các thứ ban, hoặc ghè chè bồi gác
nhìn mèi sành, cũng là ban lâm nhập tám lèm ta
mèu, kíi mèu, tám thán bón rót tich nhiekt khé
nguong hòn vong nhét đầu, đau bụng nèi bei
nhéng hòn, kíi mèu, lèm dài gát, tal dau, các
chóng đều dùng thuốc này là tám thán hiệu chè
nhéng hòn bón thời, để khé hòn hóng hán mà dùng
thường thuốc này thi hay giải nhiệt, giải khát,
trò khé khé, và thường dài tám lèm, thuốc
này giả rè, nếu các nơi dùng rày xa chay tám mèu
để phong trong hòn, công-đèi di-đóng-za-đem theo
long-gáp con nguy cấp thành hòn mà dùng, hog
tùi lèm phuoc that là hòn là tròn, đòn; Cảnh dùng
thuốc này có chí rõ trong toa, tì hoa giá 0\$15,
mèi hoa giá 0\$40 (không kí thay).